

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תרל"ד

זי"א

כ' חשוון תש"ע

ואברהם היו יהיה לגוי גדול

בית מסחר הגדול שבעיר הומה אדם, כאשר הגיע יום השוק, תכונה והמולה רבתי שררה בחללה, זקנים עם נערים עומדים בתוך כשכל אחד מודד לעצמו את מלבושו הראוי לו.

בין שאון האנשים היו ניכרים שני אנשים, צעיר וזקן, הזקן בדק את מידתו של כל בגד ובגד וארך זמן רב מאוד עד שהוא בחר לו את הבגד שהיה מעוניין לקנותו, ולעומתו הצעיר בחר במהירות את הבגדים, ולא בדק בעיון את מידתם וקנה בגדים רבים.

פנה אליו הזקן ושאל אותו: מדוע מהרת לקנות היום, ומדוע קנית בגדים כה רבים, הסביר לו הצעיר: יש לי ב"ה משפחה גדולה ברוכת ילדים, ואשר על כן אף אם הבגד לא יתאים לאד הבנים הוא יתאים לאחיו, ואם לא יתאים עכשיו הוא יתאים בעוד כמה חדשים, נמצא שאינני צריך לדקדק כל כך, כי כל הבגדים יביאו לי תועלת בעתיד.

והנמשל מובן, דהנה מודעת זאת שכל תפילה עושה רושם למעלה, ומעולם לא היתה תפילה ששבת ריקם, דאף אם לא מועילה מיד, הוא מביאה ברכה לאהר זמן, אם לא למקרה שעליו מתפללים היא תועיל למקרים אחרים.

ובזה מבאר המגיד מדובנא את מאמרו "זה" אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, ואברהם היו יהיה לגוי גדול, ולכאורה אינו מובן סמיכות המקראות אחדדי.

אכן לדרכינו יובן דהנה רשעותם של אנשי סדום ועמורה היתה רבה, וגלוי וידוע לפני הקב"ה שתפלתו של אברהם לא תועיל להצילם, אולם מכיון שעתידי הקב"ה להעמיד את כל עם ישראל לדורי דורות, נמצא שתפילה זו תועלתה מרובה, אם לא מיד הרי הוא לדורות הבאים, ולכן הודיע הקב"ה לאברהם את אשר יקרה, כדי שהוא יעמוד בתפילה ויתחנן מעומק לבו, והדבר יביא תועלת מרובה לבניו לעתיד לבוא.

זמאתאמרא משמיה דהרה"ק מלעכאווימש זי"ע לפרש מאמרם ז"ל (אבות פ"ה מ"ג) "עשרה נסיונות נתנסה אברהם ועמד בכולם", דאין עמידה אלא תפילה, דאברהם אבינו ע"ה עמד בעשרה נסיונות בזכות התפילות, והיא שעמדה לאבותינו ולנו דישראל אין כוחן אלא בפה ועל כן נפרוש כפינו בתפילה ותחנונים קדם שוכן מעונה שיציל נפשתינו מן כל הנסיונות הקשות ונזכה לראות במהרה בישועתן של ישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו בביאת משיח צדקינו כב"א.

תוכן הענינים

- לקח טוב ..... עמוד ג'
- שבת בשבתו ..... עמוד ה'
- דבש תמרים ..... עמוד ז'
- בשפתי צדיקים ..... עמוד ט'
- פרפראות לחכמה .... עמוד י"א
- והרשת והקרת ..... עמוד י"ב
- פניני התורה ..... עמוד ט"ו
- חוקים להורותם ..... עמוד י"ז
- הילולא דצדיקיא ..... עמוד י"ח
- דבר בעתו ..... עמוד כ"ג
- משולחן מלכים ..... עמוד כ"ד
- דברות קודש ..... עמוד כ"ה

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר ישע פאליק שווארץ הי"ו

011-972-527617061

וועד החתונה

שמחת נישואי נכד מורינו הנאב"ד ד'קהלתינו שליט"א
בן חנה"צ ראש ישיבת מחרי"ט - בני ברק ורב דקהלתינו באלעד שליט"א
ד' כסליו תש"ע לפ"ק - בבית המ"ד הגדול - בארא פארק יצ"ו

מודעה ובקשה נחוצה

הננו בזה להודיע לאנ"ש מחוץ לעיר הרוצים לבוא להשתתף
בשמחת בית רבותינו הק'

בשב"ק פ' ויצא - שבע ברכות

להתקשר אל

וועד האש"ל

שע"י קהלתינו הק' במוקדם האפשרי, ואי"ה נסדר הכל עצהיו"ט

וכן הננו פונים לכל אנ"ש

תושבי ערינו בארא פארק יצ"ו,

שכל מי שיש באפשרות להכניס אורחים לימי השמחה הבעל"ט

או רק לשב"ק הן לאכילה ושתי' והן ללינה שיפנה אלינו

במוקדם האפשרי כדי שנוכל לסדר האורחים החשובים עצהיו"ט

להתקשר אל וועד האש"ל נא לפנות

ל"קול התאחדות אברכים"

1212-444-9899

עקסט. 931

כתודה מראש

וועד החתונה

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפני סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

שנותנים, היא בעצם לקחה, שע"ז יש ברכה בנכס הנתנת צדקה. (דברי משה)

★

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, ופירשי' וסעדו לבכם, בתורה, בא לומר שיש הכנסת אורחים בתורה, שמי שעלה בידו חידוש גדול לא יהיוק מיכתוא לנפשיה, אלא יק' ויגד לחברו, ומי שיש יכולת בידו להבין צריך לקחת את מי שאינו יכול, וללמוד אתו שיבין גם הוא, והוא וסעדו לבכם, בתורה, ו'פת' הוא לשון כפול, שהרי פת באפריקי שתיים, וכא לרמוז "ואקחה פת לחם" היינו פת בן תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובכולם שייך הכנסת אורחים. (תולדות יצחק)

★

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, וברשי' לבככם אין כתיב כאן אלא לבכם, מגיד שאין יצר הרע שולט במלאכים, וצ"ב דהלא לא ידע אברהם שאלה הם מלאכים והיה סבור שאינם אלא ערביים, וא"כ מדוע אמר לבכם ולא לבככם, אלא באמת מצויים כלב שני כחות, כח רוחני שע"ז נאמר יב חכם לימינו וגם כח גופני פשוט של תשוקות הומרייות וגשמיות, שע"ז נאמר יזכ כסיל לשמאלו והנה גם כל מאכל יש בקרבו גם כח גשמי, המזין את הגוף, וגם כח רוחני, המזין את הגשמה, לפיכך נאמר ולחם לב"ב אנוש יסעד, הלחם יסעד את שני כחות הלב, גם את הגשמי וגם את הרוחני, ואצל המלאכים קיים רק כח הרוחני ולכן נאמר לבכם, וגם אברהם אינו בדיוותו סבור שהם ערביים, אשר אין בהם כל כח רוחני, וניזונים רק בצד הגשמי של המאכל, אמר אף הוא "לבכם" על הלב כסיל. (מלא העומר)

★

שוב אשוב אליך כעת חיה, זה השב להקב"ה בתשובה שלימה, ובתשובה מאחבה, הרי הוא מחיה ממש את הימים ואת העתים שנחשבו כמתים בגלל הטאוו ועוונותיו, כי דיגות נעשין לו כזכויות, וא"כ כל הימים שעשה בהן עבירות נעשים הימים האלו מלאים מצוות ברימוק, "שוב אשוב אליך" כשאני ישוב בתשובה אליך להקב"ה, אז 'בעת' כל העתים שהיו בהן עבירות 'חיה' יהיו ויהיו זכויות במצוות ומעשים.

וירא וירין לקראתם, וברשי' כד הווירו דהוה שרי ואמר פירשו הימנו, מיד וירין לקראתם, המלאכים כראותם גדול קדושתו ופרישותו של אברהם איבנו, "דהוה שרי ואמר" שאמר על עצמו גם את המותר, ומה הוה שרי שהיה מותר אמר על עצמו, למדו ממנו פרישות מה הוא "פירשו הימנו". (תפארת שלמה)

★

ויאמר אל נא תעבור מעל עברך, ובגמ' שבת וברשי' מאכן שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ונשאלת השאלה בפי העולם, מנין ידע אברהם עצמו את ההלכה, שגדולה הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה, שמשום זה הניח את השכינה וירין לקראת האורחים, ונראה כמו שפי' הר"ק מוהר"ם מרימנוב זצ"ל בהעקדה שב' שם 'וישלה אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו' שאברהם איבנו ע"ה הרגיש בנפשו מצוות הבורא ב"ה והרגיש מאי רצונו ית' ומה לא, והקב"ה צוה לו ליקח את יצחק בנו על העקדה אבל הרי רצון השי"ת ה' שלא לשחוט, אלא רק לנסותו, ולכן אבריו של אברהם איבנו הרגישו שכאן זה לא כשורה, וזה לא ממש רצון הבורא ית', ולכן כתיב "וישלה אברהם את ידו" שהיה מוכרח לשלוח את ידו ליקח את המאכלת בעל כרחו, כי אבריו לא רצו לעשות זאת בהרגישם כי זה אינו רצון הבורא, וכך גם כאן שגופו של אברהם איבנו היה כל כך מקודש, עד שהיו אבריו רצים מעצמם לעשות רצון הבורא, לפיכך משהרגיש אברהם כי רגליו מתגשאות מאלהין ורצות לקראת האורחים, הבין מתוך זה, שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

(דברי מאיר)

★

ואקחה פת לחם, אם כי אני נותן איני אלא לוקח, כי יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם הבעל הבית, כך שבעצם התנייה של בעל הבית הוא בעצם לקחה, שע"ז נתרבה נכסו ומתברכת, ולכן כתב כאן "ואקחה" אף על פי שנתן מכל מקום מיקרי לקחה, וכך גם פי' על ויקחו לי תרומה, שהתרומה

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האוהל, אברהם איבנו ברוב ענותנותו, חשב שעדיין לא נכנס אל הקדושה, והוא יושב רק בפתח האוהל, וזה לימוד לכל אחד, שכל כמה שהשיג בעבודת הבורא ב"ה יחשוב שעדיין לא יצא ידי חובתו, והוא עדיין עומד פתח האוהל. (נועם אלימלך)

★

וירא ה' אליו באלוני ממרא, הנה כבר הארכנו בדיוורנו סידורו של שבת אשר עיקר זכות גילוי שכינתו ית' אל האדם היא ע"י מדת הענוה השלימה, שנשתבה בה אדון הנביאים משה רבינו, וע"כ אברהם אע"ה לפי שאמר ואנכי עפר ואפר והיה כן בנפשו באמת שלא היה נחשב לעלום נגד גדולתו ית', וכה למחזה שדי, והוא שאמר באלוני ממרא פירוש מה שזכה לראות פני השכינה, הוא לצד שהיה באלוני ממרא כי ממרא הוא אפר במספר והיה בנפשו בחינת אפר כירה המוכן לכל דבר, שלא להרגיש שום מעלה בנפשו וזוה זכה להיות אני את דבא (מסכה ה) שירכין הקב"ה שכינתו אליו כאומר. (פאר מים חיים)

★

וירא אליו ה' באלוני ממרא, כנודע מספר הוזהר (א' פה) שהנשמה נקרא אברהם וירא אליו באלוני מלשון (ישעיה ב' ג) אלוני הבשן, פירוש כי הבורא ברוך הוא מתראה אליו אפילו בגדל המראה, אך אם כן למה לא יפעול בו, לזה אמר והוא פירוש היצר הרע יושב פתח האהל הוא הפה, שמימא הדיבור ואין מכוא לקדושת הבורא לבוא בתוכו, ולפיכך כחוס היום, שמהממו לעבירה, על כן העיקר הוא לנצור פיו ולשונו, ואז טוב לו כזה וכבא.

(מאור עינים)

★

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירין לקראתם, בתחילה היו המלאכים נעלים על אברהם 'נצבים עליו' היינו שהיו עומדים בדרגה מעליו, אך כאשר נודרו וירין לקיים מצוות הבגנת אורחים, נתעלה והיה שוה לחם 'לקראתם' ובסופו של דבר אף עלה עליהם במעלה, כמו"ש להלן "והוא עומד עליהם". (דובר שלום)

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

ברגשי הערכה והוקרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזל'א טבא וגדיא יאה, מעומקא דליבאה, קדם מעלת כבוד ידידינו החשובים הני תרי צנתרי דדהבא, תומכי מוסדותינו הק' ברוח מסורה ונדיבה, בראש ובראשונה ידידינו האי גברא יקרא, עושה ומעשה צדקה וחסד תדירא, להגיד שבחו של אהר"ן שלא שניה, מסור לטובת מול'ינו הק' ברוח נאמנה, אד"ם חקר באנשים, ראשון לכל דבר שבקדשים, מלא חכמה ומדע, אוצר כל כלי המדה, ה"ה

הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר **אהרן מתתי' דייטש** שליט"א

מנכבדי ק"ק יטב לב בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

ומשנהו בדומה לו, מה טוב חלקו וחבלו, ידידינו חקר והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך נגידי ונדיבי עם סגולה, מנח"ם משיב נפש, ראשון הוא למקראי קודש, מוויץ זהב מכיסו לכל דורש ומבקש, ה"ה

הרבני הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר **מנחם גרשון שלעזינגער** שליט"א

מנדיבי ועסקני ק"ק יטב לב בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

לרגל נישואי צאצאיהם שיחיו לעז"ט ובשעטו"ע

ויה"ר שהזיווג יעלה יפה לתפארת, כגפן אדרת, ומשמחה זו יושפע להם רב ברכת ושובע שמחות, מתוך תענוג ונחת, וימשיך בפעליהם הכבירים לפרט ולכלל מתוך הרחבת הדעת, ובשכר זאת ברכת ה' תלווה אותם בכל עת, וכל טוב סלה.

העברכים ביקרא דאורייתא
נהלת העוסדות

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

בשבת כל אחד מכיר ערכו האמיתי

ואנכי עפר ואפר, עולה שבת עם הנקודות, כי בשבת מכיר כל אחד כערכו רוממותו ועבור זה רואה שפלות עצמו. (אור למאיר)

בשבת נתעורר רחמים גדולים בלי שום תפלה

במדרש פרשה זו (ב"ר נא ט) אין לך שבת ושבת שלא היא קורין בו פרשתו של לוט, ורבים נתקשו בו, ונראה כי איתא בבורר תא חזי ענותנותיה דאברהם, שלא התפלל כלל על לוט שיצילהו ד', רק הקב"ה בעצמו זכר צדקת אברהם ובזכותו ניצול, כמו"ש (יט כט) ויהי בשחת כו' ויזכור אלקים את אברהם וישלח את לוט, הרי השישועה באה ממילא בלי שום תפלה, והוא על דרך (ישעיה סה כד) והיה טרם יקראו ואני אענה. וכמו כן בשבת הדין הוא דאסור לשאול שאלות צרכיו, וכמו שאמרו ז"ל (שבת יב) שבת היא מלועוק ורפואה קרובה לבוא ממילא, נתעורר בכל שבת רחמים גדולים להושע בלי שום תפלה והוא כעין פרשתו של לוט. על כן שפיר עולים דברי המדרש אין לך שבת ושבת שלא היא קורין פרשתו של לוט. (אמרי נוגים)

בכל מעשי שבת יש בו בירור הניצוץ של משיח

במדרש רבה בפרשתן (פנ"א ט) רב תנחומא בר רבי הייא משם ר' אושיעא תורגמנא אין כל שבת ושבת שאין קורין בו פרשתו של לוט, והוא פלא שמעולם לא שמענו ולא מצינו כתוב בשום ספר לקרות בכל שבת פרשה זו של בנות לוט, ובשאר המפרשים רצו לעשות טעות סופר דהיינו בכל שנה ושנה, אבל כפי גירסא דילין אין פירוש להדברים כלל. ונראה רמז טמון בגויה, כי הנה הניצוץ הקדוש של משיח בא על ידי זה, וכל ברורי הניצוץ שהם מימות אדם הראשון הם לתכלית בירור ניצוץ הקדוש זה, וכנודע בכתבי הארז"ל כי גם בשבת קודש יש בירור הניצוץ, אך הוא במדרגה יותר גבוה וזכה, היינו מבחינת אצילות, והוא להיות מבחינת יום שכולו שבת שהיה מבחינת אצילות, וכל זה על ידי קריאת התורה, שהוא תיקון מעירוב הניצוצות טוב ורע שהיה בחטא אדם הראשון, וזהו אין לך כל שבת ושבת [בכל העבודות ותפלות וקריאת התורה וסעודות שעושים ביום השבת], שאין קורין בו פרשתו של לוט [שכל זה שעושים בכל שבת ושבת הוא בירור הניצוצות מבחינת אצילות, ששם הניצוץ של משיח צדקנו שהלך הניצוץ שלו דרך המעשה של פרשתו של לוט]. (חיים ושלום)

שבת היא בירור הטוב והתעלות הקדושה

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל, וי"ל דהנה איתא בספר עטרת זקנים עה"ת מובא בשם מים יחזקאל בפרשה זו, שבאם מילת אברהם בינו ע"ה היתה ביוה"כ, כמו שאומרים בפיט של יוה"כ [ראה ביוצר לשחרית יום ב' דר"ה בפיוט המתחיל אשר מי יעשה], ה' חל אז יוה"כ ביום ה' דווקא. וביום אחר אי אפשר, כי לא אנו צום. ואם ה' חל יוה"כ בשבת, הרי אז מל אברהם את עבדיו ומילת עבדיו אינה דוחה שבת [עיין ברמב"ם הלכות מילה פרק א הלכה י ובשו"ע י"ד סימן רסז סעיף ב ובש"ך שם ס"ק ו]. ואם חל יוה"כ ביום ב', ה' שלישי למילתו ביום ד', ולנו המלאכים בלילה אצל לוט, וביום ה' הפכו את סדום, ובלילה הוא היתה שכיבת הבכירה עם אבי, ובליל ש"ק היתה שכיבת הצעירה, וא"א לומר כן שיהי' יין של מצוה מביא לידי עבירה. ואם ה' חל יוה"כ ביום ד', הרי שלישי למילתו היתה ביום ועש"ק ולנו בליל ש"ק אצל לוט, וביום ש"ק הפכו את סדום, הלא אין מיתת בית דין דוחה שבת [סנהדרין לה:]. ובע"כ שהי' חל אז יוה"כ ביום ה' והי' שלישי למילתו ביום ש"ק, ומסתמא כיוון אברהם בינו ע"ה כוונת הרחיצה להעלות נשמת הגרים כי מל אותם ובירור הטוב מקליפת נוגה, ואז ה' הביקור חולה ביום ש"ק. ויש לרמוז אשר אל"ני ממרא והו"א יש"ב עולה שבת, כי בשבת הוא בירור הטוב מקליפת נוגה ואז נתעלה להקדושה. (עטרת ישועה)

השבת היא כולו יום והיא המשפיע חסד לעולם

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחם היום, היום זה שבת קודש, שהוא כולו בחי' יום, ואין בו בחי' לילה כמאמר הרה"ק מוורקה ז"ל הטעם שבכל יום כשאחד מקבל פני חברו, בבוקר אומר צפרא טבא, ובערב לילה טוב, ובשבת קודש אומרים שבתא טבא ביום ובלילה, מפני שכלו בחי' יום, והוא ישב פתח האהל, שבת היא הפתח של כל ימי השבוע, כי כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תלין (וח"ב פה). כל הברכות ומקור החסדים נמשך מש"ק, וכמ"כ מדתו של אברהם הוא חסד, והוא המשפיע מדת החסד בעולם שהוא תכלית כל הבריאה, כי אמרתי עולם חסד יבנה, והוא כמד"א עה"פ אלה תולדות שמים וארץ בהבראם, בהבראם אותיות באברהם שעיקר שמים וארץ הוא ע"י מדתו של אברהם מדת החסד. (בית אברהם)

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' ישראל טרענגער ז"ל

ב"ר יעקב ארי' הכהן ז"ל - נלב"ע כ"א חשוון תשס"ט לפ"ק

זו"ה האה"ח מרת ציורל צפורה ע"ה

ב"ר משה יודא ז"ל - נלב"ע י"ט טבת תשס"ה לפ"ק

ברכות בכפליים

ברגשי הערכה והוקרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזלל טבא וגדיא יאה, מעומקא דליבאה, קדם מעלת כבוד ידיינו החשובים הני תרי צנתרי דדהבא, מסורים לטובת מוסדותינו במסירות רבה, בראש ובראשונה הרבני החשוב הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה, ברו"ך ומבורך בפי כל, על כל יודעיו ומכיריו נערץ ומהולל, נשוא פנים נכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, מסור בכל לב למען כל מוסדות רבינו, ובמיוחד מתמסר בלו"נ למען הרמת קרן מוסדותינו,

הרבני הנגיד החסיד המרומם

מזה"ד שלום ברוך ראטבארט שליט"א

מראשי קהל זיואר משה ד'סאטמאר מאנטשעסטער יצו
יו"ד הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק במאנטשעסטער

הוא הגבר אשר עומד תמיד לימינינו ובמיוחד בעריכת המגביית במאנטשעסטער למען החזקת מוסדותינו

ומשנהו בדומה לו מחותנו הרבני הנדיב הנכבד, רודף צדקה וחסד, כל השומע יצח"ק לו, מה טוב חלקו וחבלו, מקבל את כ"א בסבר פנים יפות, חן וחסד על פניו חופפת, ביתו פתוח לרווחה לכל דורש ומבקש, לבו ער לכל דבר קודש, אהוב ומהולל בפי כל איש, ה"ה

הרבני הנכבד הנעלה והמפואר

מזה"ד אביש יצחק גאטעסמאן שליט"א

אב"י בעיה"ב לאנדאן יע"א

הוא הגבר אשר פותח ביתו לרווחה לערוך את המסיבה הנהדרה למען החזקת מוסדותינו הק' בערבי פסחים

לרגל נישואי צאצאיהם שיחיו למז"ט ובשעטו"ע

וזאת ברכותינו ואיחולינו, בשם אלפי תלמידי מוסדותינו, שזכות רביה"ק מייסד המוסדות יגן בעדכם להתברך בכל משאלות לבכם לטובה, מידו המלאה הפתוחה והרחבה, ויזכו לרב תענוג ונחת במידה גדושה, בבריות גופא ונהורא נפישא, ומשמחה זו יושפע לכם אושר ועושר ואך טוב וחסד כל הימים.

החותמים למען שמם בתודה וקול זמרה

הנהלת המוסדות

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את נבך את הידוך. נראה לפרש כי יש הפרש בין ירא את אלקים ובין ירא אלקים, כי את אלקים היינו מפני הבא את אלקים היינו מעונשו, אבל ירא אלקים היינו מרוממותו, והנה באיוב נאמר ירא אלקים, וכן אמר השי"ת להשמן, אעפ"כ אמר השמן החנם ירא וגוי נתנסה, וכן היה קטרוג על אברהם כידוע, ולכך נתנסה ונתגלה שאינו מיראת העונש דאין לו עונש גדול מזה במבע שישחוט בעצמו בנו יחידו פרי אשר נחנט למאה שנה, והיינו עתה ידעתי כמו הודעתי כי יריא אלקיים דייקא אתה מרוממותו ולא מיראת העונש, הואיל ולא חשך וגו'.

☆

כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את נבך את הידוך. ניל ביאור הדבר כי ידוע שמשביעין אותו אפי' כל העולם אומרים עליך צדיק אתה הי' בעיניך כרשע ובסמ"ק מונה בין הלאוין שלא להיות צדיק בעיניו שנאמר אל תאמר בצדקתך עיי"ש, ושמעתי בשם צדיק אחד שאמר אפי' יאמר לי השי"י בעצמו שאני צדיק שבדואי אני מאמין כי אמת הדבר היינו באותו רגע שאומר הי' אבל ברגע שאח"ז שוב יוכל להיות ח"ו שאינו כן כי יש קונה עולמו בשעה אחת ויש להיפך חלילה, וע"ד שאמרו המקדש אשה עיי"מ שאני רשע אפי' כל ימיו הי' צדיק הי' מקודשת, ועיי"כ אפי' אם שמעתי מפי השי"ת עצמו שאני צדיק ברגע שאח"ז לא הייתי מחזיק אי"ע לצדיק עיי"כ שמעתי, והוה עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, כלומר ברגע זו ידעתי אבל ברגע

שאה"ז כביכול אני שולל הידיעה שאינו מודקק לבחירה. (ויטב לב)

☆

ויטע אשל בכאר שבע וגוי ויקרא בשם הי אל עולם. יתבאר עפ"י מאמארם ז"ל מתחלה עלה במחשבה לבראו במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתפ' מדת הרחמים, וכן הוא במדרש שאמר אברהם אם עולם אתה מבקש אין דין, ואם דין אתה מבקש לית עולם, הרי כי זה מה שמתנהג השי"ת במדת הרחמים הוא בשביל שיהא קיום לעולם, והנה ידוע כי הי' צלך על יד ימינך, שפירשו בו במדה שאדם מודד מודדן לו וכל המרחם על הבריות מרחמין עליו, והוא כמו צל שעושה מה שאדם עושה, וז"ש הי' צלך על יד ימינך היינו חסדיך ורחמנותך עיי"כ, וזשי"ה ויטע אשל ר"ת איכילה שיתיה לינה, ור"ל כי מכח שהתרחם על הבריות לתת להם מאכל ומשתה ומקום ללון, עיי"ז ויקרא בשם הי, היינו שנתעורר הרמים בעולם כי במדה שמודד זכו, וא"כ אל עול"ם דאית עלמא קאים, ועיי"ז הוא יתי אל עולם.

☆

מתאמרא משמיה דהרה"ק מהרי"ד מבעל"ז לפרש נוסח התפלה, רבנו של עולם כמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם כן יכבשו רחמך את כעסך מעלינו וכו'. ולכאורה מה הצד השוה שביניהם, והלא אברהם אבינו כבש את מדת הרחמנות, ואנו מבקשים להיפוך שיתעורר מדת הרחמים למעלה. אך ביאור הענין כי אחו"ל (פנהדרין 108) שאברהם אבינו בלכתו להעקיפה, בא השמן אליו ואמר לו ששמע מאחורי

הפרגוד שהשה לעולה ואין יצחק לעולה, ואברהם אבינו לא האמין לו, ואמר כך עונשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שומעין לו. והנה הקבי"ה לא הביט און ביעקב, אלא השמן הוא המקטרג על ישראל ומעורר דינים עליהם ח"ו. וזה כונת תפלתנו שכמו שכבש אברהם אבינו את רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, כי היה איתן בדעתו שאין לקבל דברי השמן בשום פנים ואופן, כן יכבשו רחמך את כעסך, כשהשמן עולה לקטרג ולעורר חימה, לא תשמע ולא תאמין לו כי דבריו אינם נשמעים, עכ"ד. וזה אמרתי לפרש הפייט, את ימין עוז עוררה לעשות חיל בצדק נעקד ונשחט תמורו איל גנון נא גזעו בועקתם בעוד ליל לשמוע אל הרנה ואל התפלה, הכונה שאנו מבקשים מאת הקבי"ה את ימין עוז עוררה לעשות חיל, שירחם עלינו הקבי"ה ויתגוללו רחמך על מדותיך, והטעם כי אף שבצדק נעקד ונשחט תמורו איל, דכך היתה הגזירה מתחלה דשה לעולה ואין יצחק לעולה, עם כל זה לא הביט אברהם אבינו ולא השגיח על דברי השמן, ועל כן מדה כנגד מדה גנון נא גזעו שיגנון הקבי"ה בנו, בועקתם בעוד ליל, בתוך חשכות הגלות, ואפילו השמן בא ואומר אמת לא ישמע הקבי"ה אליו, אלא לשמוע אל הרנה ואל התפלה של בני ישראל באיזה מצב שיהיו. וזה יתבאר מה שאנו אומרים הושענא למען אמית"ך, שאברהם אבינו שמע אמיתות שלך דשה לעולה ואין יצחק לעולה, ועם כל זה לא קיבל דבריו, ולכן מדה כנגד מדה לא ישמע הי' לדברי השמן אפילו אם אומר אמת. (ביק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

הזמנה מילתא הוא

בקהל

מיר האבן דעם כבוד איינצולאדענען אונזערע
חשוב'ע תומכים און ידידים צום

מגבית היסוד

לטובת מוסדותינו הק'

וואס וועט אי"ה אפגעראכטן ווערן

ביום חינוך הטהור

זונטאג פרשת חיי שרה

פון 6:00 ביז 12:30 אינדערפרי

אין ביהמ"ד דקהלתינו

די אלפי תשב"ר תלמידי מוסדותינו הק' וועלכע ווערן נתחנך על טהרת הקודש,
ערווארטען אייער ווארימסטע שטיצע
ובזכות זה תתברכו בשפע של ברכה והצלחה וכו"ס

הנהלת המוסדות

אלקא דמאיר עננו!

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עלי

פע"א הגיע הרה"ק ר' מנחם נחום מטשערנאביל זי"ע לברית מילה ואמרו לו שאבי הבן נוטה למות רח"ל וציוה לעשות הברית מיד ובעזה"שית יבריא אבי הבן, והסביר הענין שמצינו שכשהיה אברהם אבינו חולה הגיעו שלשה אורחים, מיכאל גבריאל ורפאל, אחד לכשר את שרה ואחד להפוך את סדום ואחד לרפאות את אברהם, יען כי אין מלאך אחד עושה שתי שליחות, ורפאל שריפא את אברהם הלך משם להציל את לוט, ולכאורה למה לא שלחו מיוחד להציל את לוט, רק דלפעמים אין זכות לאותו אדם שיבוא מלאך בשבילו לרפאותו, רק מכיון שבא בשביל אחר יכול ג"כ לרפאות את זה, וכן היה בלוט שלא היה לו זכות שישלחו מלאך בשבילו, רק מכיון שבא לרפאות את אברהם הלך להציל את לוט, וסיים המאור עינים: דכמו כן כאן שאבי הבן החולה אולי אין לו זכות שיבוא מלאך מיוחד לרפאותו, אבל כיון שאליהו מלאך הברית בא לרפאות את הרך הנימול, יכול כבר לרפאות גם את האב, (ילקוט מאורי אור)

וציוה להמשיך הלאה ברחובות העיר, לפתע סימן בידיו אל בעל העגלה שיעצו סמוך לבית ממכר יין שרף, ירד הרה"ק מהעגלה ונכנס לבית ומצא שם שני אנשים סבלים שיושבים ושותים יי"ש ומשוחחים ביניהם, נעמד הרה"ק ר' בונם לידם ושמע את האחד שואל לחבירו: האם כבר למדת החומש ב"חק", השיב לו רעהו: הן, אמר לו הראשון: גם אני למדתי, ובעת למדי הוקשה לי מאוד על הפסוק "ויכרתו שניהם ברית" האיך כרת אברהם אבינו ע"ה ברית עם אבימלך העכו"ם, השיב לו השני בקושיא: גם לי היה קשה בפסוק זה, למה כתיב ויכרתו שניהם ברית, הלא די היה לו לומר "ויכרתו ברית", אולם בקושייתך עתה נתיישב לי הדבר, שרצה הכתוב להדגיש שאף שכרתו ברית ביניהם, עם כל זאת נשאר "שניהם" כל אחד בפני עצמו, ולא התאחדו להיות אחד, כשסיימו דבריהם אלו, פנה הרה"ק ר' בונם ויצא משם, נתיישב על העגלה וציוה לשוב חזרה לביתו, מפני שכל נסיעתו לא היתה כי אם לשמוע את דברי צדיקים נסתרים אלו.

וילכו שניהם יחדיו

כאשר בא הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זי"ע לוויתעבסק לרגל נישואיבנו ר' מענדל עם בתו של הגביר והלמדן המופלג ר' יוסף פאפיערין חתן הגאון המלבים זצ"ל וגם הוא בא לחתונת נכדתו, וכאשר ישבו אצל החתן בעת ה"קבלת פנים" כמנהג, אמר ר' יוסף הנ"ל: עתה יושבים פה שני גדולי ישראל, ובאשר זכינו להיות עמם במחיצתם אבקש אתכם לבאר לי מדרש פליאה אחד אשר לא אוכל להבין, עה"פ "וילכו שניהם יחדיו" איתא במדרש פליאה הה"ד "הלוך ילך ובכה אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו" ויאמר הרה"ק מליובאוויטש הלא הסבא של הכלה הוא זקן ממני וראוי לו הכבוד שנשמע ממנו קודם את חוות דעתו בזה, ויקם הגאון ויפרש את המדרש בפלפול נאה כדרבו בקודש, ואחרי שגמר את דבריו נענה הרה"ק ויאמר: המדרש יבואר עפי"מ דקיי"ל בזבחים דקרנן שנפסל דמו זורקין את הדם לאמה שבעזרה, ולכן כאשר שמע יצחק מאביו "לעולה בני" שהוא יהיה הקרבן, חרד ואמר בלבו שמא לא יוכל אבא לכבוש את רחמיו מעל בנו יחידו, ודעתו לא תהיה מיושבת עליו, ועלול לטעות ויפסול את הדם, וילך הדם לאיבוד, וזהו כוונת המדרש "הה"ד הלוך ילך ובכה" כלומר שיצחק היה הולך ובוכה, ולמה, מפני ש"אדם דואג על איבוד דמיו" שדאג שלא ילך דמו לאיבוד "ואינו דואג על איבוד ימיו" שלא דאג על איבוד ימיו וחיייו, כי שמח להיות עולה לריח ניחוח לה', חכאשר סיים הרה"ק את דבריו קם הגאון המלכים ז"ל מעל כסאו ואמר אין פירוש זה כי אם ברוח הקודש, והוא נפלא.

ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחר תעברו.

שמעתי אומרים בשם בעל קרן לדוד זצ"ל, כאשר באו ראשי ק"ק סאטמאר לעיר ווישווא אשר ישב שם על כסא הרבנות, אודות כתר הרבנות בעיר סאטמאר, ובתוך הסעודה אשר סעדו אצלו, פתח את פיו בחכמה לפרש הפסוק הנ"ל, דהנה דרך העולם שהסוחרים והתגרים נודדים מעיר לעיר בשביל עסקיהם ומסחריהם, וכאשר באים לעיר שיש להם שם מכירים וידידים, ימנעו רגליהם מביתם ולא יבואו לבקר אותם, משום ב' טעמים, א) שמא ירבה בשבילו לבשל מאכלים מרובים ויתירים ולערב"ב תבשילין להיות טעמו ערב ומועיל, וכדי שלא להטריחו בהכנת המאכלים אינו נכנס לביתו דלא ניחא ליה להטיל עול על רעהו הטוב, ב) שאין עתו עמו לדבר ולשוח כדרך רעים הטובים אשר איש רעהו ידרוש בשלומו ובשלום ביתו וכדו', שהוא עסוק במסחרו ובפרנסתו, וזהו שאמר אברהם אבינו להמלאכים, ואקחה פת לחם וסעדו לבכם, שאינם צריכים לחשוש שהם מטריחים אותו בהכנה דרבה שלא יתן להם רק פת לחם, ואחר תעברו, שלא אעכב אתכם בשיחה ובדרישת שלומכם, אלא תוכלו לילך תיכף אחרי האכילה לדרככם. (מרשימות הרה"ח ר' עזריאל שווארץ ז"ל ראש השוכ"ס דסאטמאר)

ויכרתו שניהם ברית

הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע ציוה פעם למשמשיו לשכור עגלה כי ברצונו לנסוע לווארשא, כאשר אמר כן עשו ונסעו לווארשא, כשהגיעו לשער העיר שאלו אותו משמשיו לאיזהבית אכסניא לנסוע אך הצדיק התעלם משאלתם

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת וירא

נו"ה משה דוד אקערמאן הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מייכאל היילברוין שליט"א

נו"ה וואלף שניצער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

הר"ר וואלף דוד ווערצבערגער שליט"א

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

נו"ה אייזיק הערש בערקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארץ שליט"א

נו"ה דוד לייב גרינפעלד הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארץ שליט"א

נו"ה זלמן לייב סופר הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

נו"ה יואל פארקאש גי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי פאלאטשעק שליט"א

נו"ה דוד לייביש יאקאבאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

נו"ה אברהם מרדכי פריעדמאן הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה יושע דוב שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

נו"ה יושע ארי' גרינמאלד הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

נו"ה שלמה זלמן ווייס הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הנדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מייסדים, כפתור ופרח משוקדים

אלא אם כן יש לו בני בית שרגיל להאכילם פת הדראה, אבל אם יש לו פת פת הדראה אפי' הרבה מותר לאפות פת נקיה, וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ט"ז) דמשמע מתוס' (שבת ק"ו: ר"ה הציל) דמותר לכתחלה לאפות פת הדראה ואח"כ פת נקיה, וידוע שהמלאכים היו אצל אברהם אבינו ביו"ט של פסח, (כמבואר ברש"י ע"פ כעת חזק) ע"כ רצה אברהם לאפות קמח שהוא מפת הדראה, כדי שאח"כ אם יצטרך יוכלו לאפות מסולת, אבל שרה אמרה לאפות תיכף סולת, כדי שלא תוכל לאפות אח"כ קמח, וממילא נשמע דאשה ענינה צרה באורחים.

☆

עוד לאלוקי מילין לפרש עפ"י שפרשיי שלכן לא הביא לחם מפני שנטמאה העיסה, ולכאורה הרי לא הוכשרה לקבל טומאה, אכן אי' בגמ' (פסחים ז.) דאי אפשר לסולת בלא לתינה במים, וא"כ הוכשר בוודאי לקבל טומאה, ומשום הכי אמר אברהם קמח כדי שלא תוכל העיסה ליטמא אבל שרה אמרה סולת ועיי' נטמאה העיסה ומכאן שאשה ענינה צרה באורחים, אמנם י"ל לאידך גיסא לרוב צדקתה ושהיתה בעלת רוח הקודש יותר מאברהם לכן נתגלגל זאת על ידה הדנה אי' במדרש דכשעלה משה למרום לקבל את התורה וקטרנו מלאכי השרת נגדו ורש לעכב התורה לעצמם אמר להם משה כתיב בתורה לא תבשל גדי בחלב אמו ואתם אכלתם בשר בחלב אצל אברהם אבינו והודו לו, והנה לכאורה כדמשמע מפרשי' בחימוש קמח קמח דמטא אייתי קמיהו אי"כ לא אכלו בשר בחלב כלל כי בתחילה חמאה וחלב ואח"כ בן הבקר, אלא שאפילו הכי שפיר השיב להם משה שעכ"פ אכלו בשר אחר חלב בלא קינוח, שהרי איתא בגמ' דאין קינוח אלא בפת, וא"כ המלאכים שלא הי' להם אז פת שהרי לחם לא הביא על כן אכלו בלא קינוח ושפיר השיב להם משה, נמצית למדין דשרה אע"פ דאי' לא חזיא מזולא ורוח קדשה גלגל ליקח סולת במקום קמח שנתמאווה ולא תביאה על השולחן וממילא יהי זה תירוץ על קבלת התורה, ובוהו יל"פ פיה פתחה בחכמה היינו שרה שפתחה פיה ואמרה סולת במקום קמח, לא משום צד עיין, כי אם 'ותורת חסד על לשונה' כדי שיקבלו בניה את התורה, 'צופיה הליכות ביתה' היינו שצפתה ברוח קדשה הליכות בני ביתה שעתידיים הם לקבל את התורה, ועל כן 'לחם עצלות לא תאכל' היינו קמח כמבואר בגמ' בסוגיא דלתינתא דסלת נקרא לחם וזיזים וא"כ יקרא קמח לחם עצלות לא תאכל כנ"ל.

(חתם סופר)

☆

ולולי דמסתפינא לפגוע בכבוד אמנו שרה יל"פ עפ"י שאחז"ל (בבבא ס"ז.) דביתו דרב כי אמר בשלי לי קטנית בשלה לו מלופחי, וה"נ בשעה שענינה צרה באורחים היא כועסתו כשהוא אומר קמח היא עושה סולת וכן בהיפוך, על כן התחכם אברהם ואמר קמח כדי שתקח היא סולת, וזהו קמח סולת, פ"י שאמר קמח וכוננוהו על סולת.

מזהרי שלש סאים קמח סולת. בגמ' אי' (בבא מציעא פ"ג.) כתיב קמח וכתב סולת אמר ר' יצחק מכאן שאשה ענינה צרה באורחים יותר מן האישי, והקושיא ידועה שהרי כאן משמע להיפך שהיא נתנה יותר מאברהם סולת עדיף מקמח.

ונראה על פי משל, הארי אמר פעם לגוריו אריות הקטנים בנים שלו, תדעו שאתם הגיבורים הגדולים שבועלים וכל הבריות מתייראים מכם, פעם הלכו האריות הקטנים לפלטין אחד, וראו ציור גדול על הכותל איך ששמשון הגיבור עומד והורג את הארי בידיו וישעוהו כשסע הגדי, ברחו בבהלה לאביהם הארי ואמרו לו, אתה אמרת לנו שאנחנו הגיבורים, ושם ראית ציור איך שאדם אחד עומד והורג ארי כמו ידיו, השיב להם אביהם, אדרבה מזה גופא נודע גדול גבורתו, אם אנשים מציינים ציור מיוחד האיך שאדם הורג ארי, הרי זה מוכיח שדבר זה הוא חידוש ופלא ואירע רק פעם אחת בעולם והוא שלא כדרך הטבע, דאם היה זה דבר טבעי, לא הי' מציינים אותו בציור, ובוזה יובן מה שכתוב בתורה ששרה היתה צדיקת ונדיבת לב ליתן לאורחים סולת, מזה יש ראייה שסתם אשה ענינה צרה באורחים.

☆

עוד יתבאר עפ"י הגמ' במס' ברכות דהאוכל בבית המנוגע כשיעור ב' זיתים הוא טמא, ואמרינן ה"מ כשיעור זיתים מפת חטין ולא מפת שעורין דפת חטין נאכלת מדד מפת שעורים, והנה מי שאין נותן לחם לעניים בלב שלם זה ג"כ לא יוכל לראותם בתוך ביתו, ולכן אברהם אבינו אמר שתקח קמח שהוא מפת שעורין שנאכל לזמן מרובה, ויהיו האורחים זמן מרובה בביתו, אבל שרה לקחה סולת כדי שיאכלו מהר שיכלו לילך מביתה מקודם, וז"ש בגמ' מכאן שאשה "ענינה" צרה באורחים שאינה יכולה לראות האורחים בביתה ולכן אמרה סולת שנאכלת מהר. (דברי מהרי"א)

☆

וי"ל עוד עפ"י מה ששמעתי לפרש דברי המשנה (אבות פ"א מ"ה) יהי ביתך פתוח לרווחה והיו עניים בני ביתך ואל תרבה שיחה עם האשה, וקשה מה שייכות זה לזה, אך י"ל הדנה דרך העולם שאם רוצים להזמין אורחים מרבה האשה בתבשילין וכל מיני מעדנים כי אמרה שאינה יכולה להזמין אורחים אם לא תתן לו לסעוד כראוי כי מתביישת ממנו, וכוננתה שמכח זה לא יוכל הבעל להזמין אורחים בכל עת כי הוצאתה מרובה, וז"ש יהי ביתך פתוח לרווחה ויהיו עניים בני ביתך פ"י שאם ברצונך שיהיו עניים בביתך או "אל תרבה" לאפות ולבשל בשביל האורחים זה יהיה "שיחה שלך עם האשה" רק יאמר לה מה שמספיק לנו יספיק גם לאורחים ואז לא תמנע טוב מבעלת, ובוהו יש לפרש דברי הגמרא הוא אמר קמח והיא הרבתה ליתן סולת, ובוהו יהיה לה פתחון פה שלא להביא יותר אורחים ומכאן שאשה ענינה צרה באורחים. (הרי בשמים)

☆

עו"ל עפ"י דאיתא (ש"ע סי' תק"ז ס"ז) דאם אפו ביו"ט פת מסולת נקיה שיש לו די לצורך יו"ט אין אופין אח"כ מפת הדראה

**עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים**

ודרשת והקרת

בדיני הואיל ואי מיקלעי אורחים חזי ליה

ואל הבקר ריץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב וכו' (וירא יח, יז)

ובעצם כד' הגור ארי' מובא בדברי יואל פר' תולדות (עמוד תרל"ד) עה"פ עקב אשר שמע אברהם בקולי ודרשי' בגמ' דקים אאע"ה אפי' עירובי תבשילין והקשה האיך עשה אברהם עירוב תבשילין על סמך הואיל אי מיקלעי אורחים חזי ליה הרי ממנ"פ אי עכוס לכס ולא לנכרים ואי גרים שגיייר הרי סמוכין על שולחנו הי' ועל כרחק צ"ל דהואיל ואי יתגירו חזי ליה השתא נמי חזי להו, אלא דלכא"ו זה הוי כתרי הואיל דהיינו שיתירו לו לבשל הואיל ואי מיקלעי אורחים (עכו"ם) חזי ליה והואיל ואי יתגירו חזי ליה, השתא נמי חזי להו, והרי מסקנת התוס' (שם דף מו) דתרי הואיל לא אמרי', וא"כ הדרא קושיא לדוכתא.

אלא דאפ"ל דכיון דכל אלו שנתארחו בביתו של אאע"ה השפיע עליהם בכח קדושתו הגדולה לקרבם לאמונתו ית', ולא יצאו ממפתן ביתו עד שאמרו ברוך קל עולם שאכלנו משלו כדאיאת במדרש וא"כ לא צריכנא כי אם לחד הואיל דאי מיקלעי אורחים דאי מקלעי בוודאי חזי להו, כי הא מובטח שיתגירו, וא"כ שפיר קיים אאע"ה עירובי תבשילין ודפ"ח וונתיישב בזה ג"כ קו' העולם למה דייקא עירובי תבשילין נקט מביין כל מצותיו ועפ"י הנ"ל מובן שפיר דטובא גניז בגווה דקים עירובין תבשילין דהרי ההכרח לומר כדי שלא יקשה קו' הנ"ל מוכרח לומר שהי' מובטח שיתגירו אצלו, וא"כ נמצא דכל מעשי תקפו גבורתו וצדקתו של אברהם הלא המה כתובים בזה שקיים אע"ה עירובי תבשילין ודוק.

ובאמת כיסודו בגור ארי' כן מחדש בספרו בשו"ת שאגת ארי' (סי' ס"ד) לגבי בהמה ביו"ט במקומות אלו שמחמת בדיקות הריאה מצויות טריפות כמו כשרות אם מותר לשוחטן ביו"ט, והר"ן והגהות אשר"י כתבו דספיקא דאורייתא לחומרא וע"כ אסור בכה"ג לשחוט ביו"ט, והרא"ש כתב דמותר ולא חיישי' דילמא טריפה, ומאריך בדבריהם, ומטיק דהרי רוב פוסקים פסקו כרבה דס"ל בפסחים (מ"ג) דהאופה מיו"ט לחול מותר משום דהואיל ואי מיקלעי אורחים חזיא ליה, ה"נ כיון דמדינא מותר לשחוט ורק אין סופו לאכלו משום חומרא בעלמא, א"כ הואיל ואי בעי לאכול מצי אכיל משו"ה ישחוט, דהרי רבה נמי קסבר דאינו לוקה משום דאי מיקלעי אורחים חזי ליה, ואכתי הרי

בשו"ת בית אפרים (בהקדמה לחו"ד בד"ה והנה בב"מ) הקשה לפי מה שמובא במדרש שבפסח באו האורחים לאברהם וכן כ' התוס' בר"ה (יא: ד"ה אלא) א"כ לר' יהושע דסבר דכערביים נדמו האורחים לאברהם, א"כ האיך הכין אברהם הסעודה להם הרי יו"ט הי' ודרשו בגמ' בפסחים אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם ודרשי' לכם ולא לעכו"ם א"כ האיך הי' מותר לבשל בשבילים.

ואין לומר שהותר מטעם הואיל ואי מיקלעי אורחים חזי ליה דהיינו שהי' יכול לבשל על סמך שמא יבואו אורחים ישראלים מהנפש אשר עשו בחרן ועל סמך זה הי' מותר לבשל גם להאורחים שנדמו כערביים, זה אינו דהרי דרשי' כחום היום שהוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים וא"כ הרי לא הי' שכיחא אורחים, והתוס' בפסחים (מ"ג) ד"ה רבה וכו' כ' דהואיל דלא שכיחא לא אמרי' להתיר.

ותירץ דאמרי' בברכות (ס) כחום היום בששה שעות ביום, ור' יהושע לטעמי' בביצה (ט"ז) חציו לה' וחציו לכם, וא"כ בו' שעות ביום הרי הי' עוד ראוי לאברהם גופא וא"כ שפיר חזי מצי למיטרח בעשיית בן הבקר ור' יהושע לשיטתי' עכ"ד עיי"ש ודפ"ח.

ובגור ארי' עמ"ס יומא (כה) הקשה ג"כ כעין קושיית הבית אפרים אהא דדרשי' ביומא (ס) קיים אאע"ה אפי' עירובי תבשילין, והקשה הרי הטעם של עירובי תבשילין שע"י העירוב יכול לבשל מיו"ט לשבת הוא דייקא משום דסמכינן אהתירא דהואיל ואי מיקלעי אורחים חזי ליה ועב"פ לשי' התוס' בריש בביצה וכן כתב המג"א דאפי' כשעשו עירוב תבשילין לא יבשלו ממש סמוך לבין השמשות דאז לא שכיחי אורחים עיי"ש, ולכא"ו באברהם אבינו לא הי' שייך אורחים ממנ"פ אי עוברי אורח עכו"ם הרי דרשי' לכם ולא לעכו"ם ואי מהגרים שנתגירו ע"י אברהם הרי היו סמוכין על שולחנו ולא שייכא למימר דאי מיקלעי אורחים, וא"כ האיך סמך אעירוב תבשילין מלומר הואיל, ומתריך דאע"פ דממש בעת ההוא ידע בבירור שלא יבואו אורחים מ"מ אפשר לומר הואיל דהואיל פירושו כיוון שאם יהי' היכי תימצוי שיבואו אורחים הרי יהי' חזי להם א"כ ה"נ אפי' כשלא באו מותר ואין לוקן א"כ ה"נ באברהם הי' יכול לעשות עירובי תבשילין.

דרבנן דזה מיקרי בידו, משא"כ איסור דאורייתא עיי"ש באריכות נועם דבריו.

אולם המנ"ח (במצוה רח"צ) ג"כ מצדד לומר דשייך לומר הואיל ומיקלעי אורחים וכו' באיסורא דרבנן כיון דלרוב הראשונים מותר להאכיל בידים איסור דרבנן לקטנים א"כ אפשר דאמרינן הואיל ומיקלעי קטנים חזי ליה ע"כ מותר, ועיי"ש שמאריך בעינין זה ואכמ"ל והוא חידוש יפה.

וכן יש נדון ארוך בספרי האחרונים דלרבה אמרי' הואיל ומקלעי אורחים וכו' וע"כ אין לוקה האופה ביו"ט לחול ולרב חסדא לוקה דלא אמרי' הואיל, ונסתפק האחרונים אם עבר ואפה ביו"ט לחול ואחר אפיתן נודמנו אורחים אם לרב חסדא לוקה או לא דהרי איגלאי מילתא למפרע דלא חילל יו"ט ובשו"ת נודע בשערים (סי' י"ח) כתב דתליא בפלוגתא דמנחות (סד). בהעלה מצודה להעלות דגים בשבת והעלה דגים ותינוק דהיינו מחשבתו הי' לאיסור ועלה בידו היתר אי אזלי' בתר מחשבה הרי הי' איסור חייב חטאת, ולמ"ד אזלי' בתר מעשה הרי הי' היתר ע"י התינוק ופטור מחטאת, וכ' דה"ה לעניינינו בהא תליא.

וכן בספר לימודי ה' (כלל כ"ג) עלה ונסתפק שם במחלל שבת בבישול ואח"כ נודמן לו חולה שיש בו סכנה והוצרך לתבשיל זה, אי נפטר מן החיוב או דילמא כיון דבשעת הבישול לא ידע מזה חייב על הבישול, וכ' ג"כ דאי אזלי' בתר מעשה פטור דהבישול הי' לצורך חולה וכן לרב חסדא אם יבואו אורחים פטור.

ואל תיקשי לרב חסדא האיך לוקין הרי הוי התראת ספק דהרי לפי"מ דאמרי' אם יבואו אורחים יהי' פטור ממלקות א"כ בשמתרין אותו הוי התראת ספק, אמנם לא קשה לפי"ד הרשב"א בכתובות (ג.) בד"ה שויא וכו' דבתלוי בדעת אחרים לא הוי התראת ספק דהיינו כשמתרין אותו שלא יעבור על איסור בישול הוי התראת וודאי דהא פשיטא שהוא עובר על איסור רק שיכול להיות שאחרים דהיינו אורחים יבואו ואז יפטר מן האיסור א"כ הוי תלוי בדעת אחרים ובכונן דא לא הויא התראת ספק, דרק באופן שיש ספק אם הוי איסור כיון שהוא עצמו יבוא לידי היתר, אבל כשאחרים יכולין באיזה אופן לגרום שיתדפך להיתר לא הוי בשביל זה התראת ספק וא"כ ה"ה כאן, עכ"ד.

ואגב במאירי ביצה (ב.) כתב דרבה ורב חסדא בהא פליגי דרבה סבר דאין לוקין כיון דהואיל ומיקלעי אורחים הוי התראת ספק ורב חסדא סבר דכיון דאורחים אינם כאן בשעת אפייה הוי התראת וודיא ומחדש דאפי' לרבה איכא איסורא דאורייתא רק מלקות ליכא כיון דהוי התראת ספק עיי"ש.

ועי' בשו"ת בית יצחק (ארו"ח סי' פ"א) כ' דפלוגתת רבה ורב חסדא פליגי בפלוגתת הרמב"ם והרשב"א אי ספיקא דאורייתא מה"ת לקולא או מה"ת לחומרא עיי"ש חשבון נפלא.

מדרבנן איסורא מיהא איכא וע"כ הוצרכו עירובי תבשילין, ומ"מ חזינן דסבר דמותר א"כ ה"נ בשוחט טריפה דרבנן כיון מדאורייתא מותר אמרי' הואיל דמצי אכיל מותר לשוחטו ביו"ט עכ"ד.

ועל עצם חידושו של השאג"א דאע"פ שאיסורא דרבנן רבוץ עליו מ"מ כיון דמדאורייתא היא כשירה אמרי' הואיל האחרונים דנו בה, והפני' (ביצה יב.) בד"ה דאי וגו' ג"כ כ' כסברת השאג"א במגבן דשרי ביו"ט מדאורייתא עיי"ש. והברוך טעם בשער הואיל ומתוך (ה"ן ב.) מביא ד' רש"י בפסחים (מז.) שסבר כן להדיא שכתב בזה הלשון: בד"ה כלאחר יד וכו' ע"י שינוי דשבות בעלמא הוא וכיון דמדאורייתא שרי אף שאיסור מדרבנן מעכב עליו מ"מ שייך הואיל ומופקע איסורא דאורייתא, וכן מביא האור שמח ה' יו"ט (פ"א ה"טו).

אמנם רעק"א בתשו' (סי' ה) מביא ד' השאג"א וכתב ע"ז דצריך לזה ראי' גדולה דמסברא לא הי' לומר כן דכיון דמאורייתא יכולין האורחים לאכלו אע"פ שיש עליה איסורא דרבנן מ"מ כיון דאמרי' הואיל לא עבר אדאורייתא, והוא צע"ג, דאע"פ דבכל מקום אין איסור דרבנן יכול לעשות איסור דאורייתא מ"מ כיון דידעינן דהאורחים לא יאכלוהו יהי' מאיזה טעם שיהי', ממילא לא הוי אוכל נפש, ואין לומר דאכתי איכא למימר דאמרי' הואיל ואי מיקלעי אורחים וירצו לעבור על האיסור ולאכול זה אינו דהרי לא שכיחא ובתוס' בפסחים (שם) מסקי' דהואיל דלא שכיחא לא אמרי', וא"כ לא שייך למימר הכי ועוד דא"כ אפשר לומר גם על איסור מה"ת שהאורחים יבואו ויאכלו אותו ולא דווקא באיסור דרבנן ומאיך ליישב ד' השאג"א וקדמחי ליה עיי"ש.

וכן הפרמ"ג בשושנת העמקים בפתיחה וכן בפתיחה כוללת להל' יו"ט (פ"א סקי"ט) כתב דהמבשל בשר עוף בחלב אע"פ דבשר עוף רק מדרבנן אסור בחלב, מ"מ לא שייך הואיל כיון דמדרבנן אסור א"כ עובר גם על אדאורייתא כיון דהאורחים לא יאכלו אותו מחמת האיסור שבו ואע"פ שהאיסור רק מדרבנן.

ובשו"ת מחזה אברהם (תארו"ח סי' ל"ג) מביא ד' רעק"א שב' דלכאוי' אם יש איסור אפי' רק מדרבנן מ"מ הרי האורחים לא יאכלוהו, ואי נימא דאמרי' הואיל ומיקלעי אורחים ויאכלו אפי' אם יש איסור דרבנן, זה אינו דהרי גם באיסור דאורייתא אפשר לומר דהאורחים יאכלוהו אפי' כשיש איסור דאורייתא בה, עכ"ד רעק"א.

ובמחזה אברהם מיישבו דבתוס' בקידושין (סד.) דאף שאסור לגרש בגט ישן מכל מקום כיון דבדיעבד מועיל חשוב שפיר בידו וכן מביא כמה ראיות נכונות שאיסור דרבנן מיקרי בידו, ובפרט לפי מה שכתב הרב המגיד (בהל' אישות) דאיסורא דרבנן לא והירי אינשי א"כ שפיר יש לחלק דאיסור דרבנן אמרי' הואיל ומקלעי חזי ליה שיעברו על איסור

אדמת קודש - להצלת בתי עלמין ברחבי תבל

Admas Kodesh

The Preservation of Jewish cemeteries worldwide

445 Park Ave. suite 200 Brooklyn NY 11205

בס"ד

א ילו פינו מלא שירה כים לא נוכל להביע גודל שמחתנו מעומק לבנו בשמחת האי יום א
ד ז אילו ימי קשה לרשמי השותא להעלות פעולותיו הכבדות למען שוכני עפר כבכו ד
מ ה גדלה שמחתנו כאשר הסיב ה' שמחה במעונו, וזכה לראות נחת אצל צאצאיו ברנני מ
ת מיד ישרה ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו, ויצליח גם להלאה לרומם קרן התורה באמ ת
ק דם מלכי רבנו ולפני מלכים ושרים יתייצב, ממלא אחרי דבריהם כעבד נאמן במלא הדיו ק
ו זכה למצוא חן וכבוד בעיני גדולי ישראל אשר מוקדים עבודתו ומחזיקים בידו וסומכים עליו ו
ד זי הוא עלי רמזא, עסקו נפרץ שמקדיש יום וליל למען הצלת בתי עלמין בכל רוח נפש ומאו ד
ש יר ושבחה הלל חסרה גרוע לפנו, נשמח יחד בשמחתו ונברכו בכל הברכות במלא הגדו ש

ה"ה ידידינו עוז הרבני המפורא, יפה פרי תואר,

עסקו נמרץ לכל דבר שבקדושה, עושה ומעשה במדה גדושה,

ה"ה מו"ה מיכאל מנחם גרשון שלעזינגער הי"ו

יו"ר וועד אדמת קודש בניו יארק רבתי

לדגל שהשמחה במעונו באירוסו בתו הכלה הצר"ח תחיי

עב"ג החתן המהולל בתשבחות, אומרים לפניו ברכות,

מורומם בפני בני סגולה, בכל לשון ומילה

כמור חיים נר"ו

ממצויני תלמידי ישיבתנו הק'

בן הרבני החשוב המפורא, רב פעלים לתורה ולתעודה, איש תבונות וד' הרעיון במיטב חנין

בש"ת מו"ה ר' אהרן מרתני' דויטש הי"ו

ובכן נרים ונישא ברכותינו במלאו חסניים שהזיווג יעלה יפה יפה, והבית בהבנותו יבנה על
אדני התורה והיראה לתפארת המשפחה, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה במידה גדושה ממנו
ומכל יוצ"ח, וה' אלקי אבותיו יהא בעזרו, ובכל אשר יפנה ישיכיל ויצליח, ויזכה לחיים
שימלא ה' כל משאלותיו לטובה, אמן ואמן

הנהלת הוועד

**פנינים וחידושים בגמרא מס' יומא
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"**

גר"נ ע"י אחד המגי"ש

פניני התורה

ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים...

הכהן היה מתבונן בהמנות לראות איזה נשמות יש בהן
וצריכין להבין מהו מתבונן בבהמות העוברות לפניו, שעייזו ישים אל לבו בהלכות סדר היום, ואיזו הלכות סדר היום יבין בבהמות האלו, וכי לא ראה מימיו פרים או כבשים.

וי"ל הענין אשר רמז רש"י בלשונו הקדוש כנראה בזה לעין מבין, כי הנה יוהכ"פ הוא זמן העלאות הנשמות וכפרתן, כי יום כפורים הוא לחיים ולמתים, וכמ"ש במחבר וברמ"א בזה (סי' תרכ"א ס"ו) בשם המרדכי עיי"ש, והעיקר בזה לתקן נפשות המגולגלות (ולחיותן שהוא בחי' תחיית המתים, וכמ"ש בכונת זכר יצוריו לחיים ברחמים עיי' בסידור), ובפרט הנשמות המגולגלות בבהמות טהורות, ואם יזכו שיבואו לקרבנות אין למעלה מזה, ובפרט לקרבנות יוה"כ דיומא קנרים לתיקון וכפרת הנשמות כנו', וזה תלוי בכהן גדול המקריבן.

ע"כ היו מעבירין לפניו קרבנות היום פרים ואילים וכבשים וכו' פירש"י שיהא מכיר ומתבונן בבהמות העוברות לפניו (מתבונן ורואה בבהמות היינו בתוך הבהמות, ולא כתב "מתוך הבהמות" רק רמזו בתוכן כנו' איזה נשמות שיש בהן ובאיזה אופן ודרך להעלותן, וז"ש) לתת אל לבו (דייקא בפנימיות הלב) בהלכות סדר היום (הוא הליכות עולם עליות הנשמות וזהו סדר היום) עכ"ל"ה. (שער יששכר ח"א ע' ש"א)

משנה (יומא יח.) "ערב יום כיפורים שחרית מעמידין אותו בשער המזרה, ומעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר והגיל בעבודה". פירש רש"י פירש רש"י (ד"ה שיהא מכיר) מתבונן בבהמות העוברות לפניו לתת אל לבו בהלכות סדר היום עכ"ל.

*

הירא דבר ה' צריך להתבונן בכל ענין איזה מצוה יכול לעשות בו

הנה נראה מזה כי אף על פי שלא אמרו לו כלום בשעה שהיו מעבירין אותם לפניו, מ"מ הכהן גדול כיון שכל חפצו ומגמתו היה אך לעבוד את ה', על כן הוציא איזה לימוד לעבודת ה' מכל דבר שהיה מוזדמן לפני עיניו, ממיילא כיון שהעבירו לפניו כל אותן הבהמות התבונן מעצמו בדרכי העבודה אשר נעשה בהן.

וזהו מוסר השכל לכל אדם, ויש ללמוד מזה כלל גדול לכל הענינים, דהירא את דבר ה' צריך להתבונן בכל ענין וענין איזה מצוה יכול לעשות בו וכן בלכתו לעסוק במשא ומתן ובמסחר צריך להתבונן מקודם על איזה דבר מצוה יוציא את המעות, וכן בכל דבר שמזדמן לפני עיניו צריך להסתכל בדבר יפה להוציא ממנו איזה תועלת ויקח ממנו לעבוד את ה' והבין.

(אגדות מהרי"ט ח"ג עמוד קמ"ט)

*

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת חנה יוטא בת ר' מרדכי ע"ה

נלב"ע ט"ז מרחשון תש"ע לפ"ק

ת.נ.צ.ב.ה.

!13,986

פאר דרייצען טויזענט-ניין הונדערט-זעקס-און-אכציג

נעמען אנשי שלומינו!

• אנשים • נשים • וסף •

וועלן די תלמידי מוסדותינו בעזהשי"ת מתפלל זיין אין די קומענדיגע חדשים

דורכדעם וואס זייער ראש המשפחה איז אנגעשלאסן אינעם

מפעל החזקת מלמד

כאפט איין מיט!

שליסט איין
אן אינעם
מפעל

און האט א חלק
אין אפראטעווען
דעם חינוך הטהור

אגודת

מיר זענען קריטיש אנגעוויזן אויף די ווארימסטע שטיצע פון יעדן יחיד.

קויפט דעם זכות פון לחודש \$1,800
החזקת מלמד לשבוע \$600

• מגבית היסוד •

ביום חינוך הטהור

א' חיי שרה תש"ע

פון 6:00 ביז 12:30 אינדערפרי
אין ביהמ"ד דקהלתינו

**הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים,
עם תוספת ביאורים וטעמים שונים**

הוקים להורותם

בענין פתיחת דלת הפריזידער בשבת כשמונחים בו מוקצה

מכתב למערכת

לכבוד מוצאי לאור הגליון הנפלא "קול התאחדותינו" המשובח והמפואר בלשון חסידים ותלמידי חכמים.

הנה באתי עתה על הברור הלכה למעשה כשתבתם בגליונות הקודמים בענין "טלטול פלעסטיק המיועד לכניסה במקוה ביהוד עם שאר המפתחות התלויים בצרור, שבלוחות שניות בא לסדר הלכתא דא בתוספת הערות חשובות וכמה סברות שראוי ונכון להוציאן מער"ש.

בראותי זאת נתעורר בלבי שאלה כגון זו, והוא "דלת הפריזידער" שמעשים בכל שבת שפותחים אותה ועלה מונחים דברי מוקצה כגון קמח או שעועית שאינם מבושלים וכדו' שמוקצים הם מחמת גופם ומעולם לא שמענו שיש לרוקן את הדלת בערב שבת מהדברים המוקצים.

וכל שכן כשמונחים על הדלת רק מוקצה אחד או הדלת נעשית בסיס לאיסור, ובכגון דא יאה אסור לפתוח ולסגור את הדלת של הפריזידער [ובעצם דין מוקצה מחמת גופו לגבי מאכלים שאינם מבושלים, יש להוסיף שכמדומה לי לפי זכרוני שמעתי מהגאון ראש הכולל שליט"א בעת שיעור בכולל עצי חיים, שבזמנינו אנו לכאורה נראה שדין ביצים שאינם מבושלים כמוקצה מחמת גופו דמי, כי בזמנינו אין גומעים אותם לפי הבישול וגם החזנים ובעלי התפילות שבימים מקדם היו גומעים אותם לצורך תיקון הקול, מ"מ בזמנינו המציאות השתנה, ונקראים מוקצה מחמת גופו, ואם כן נידון השאלה תשוב ג"כ על הביצים שבדרך כלל מוקמם על הדלת של הפריזידער].

המכתב הוחתם בברכה מרובה - יואל גרינוואלד, בני ברק יצ"ו

תשובת הרה"ג ר' יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

א [ובכל ענין בין כשמונחים איסור והיתר ובין כשמונחים איסור לחוד, לא מצאנו שצריך לנער האיסור מערב שבת בכדי שלא לטלטל האיסור בטלטול מן הצד, וכפרט בנידון דידן דלכמה פוסקים פתיחת הדלת אינה נחשבת כטלטול.]

א [אם מונח על הדלת חפצים של איסור והיתר, והפצי ההיתר חשיב יותר, אזי פשוט דמותר לפתוח הדלת.]
ב [ואפילו אם מונחים על הדלת חפצי איסור החשובים יותר מההיתר, או אפילו אם מונחים רק חפצי איסור לחוד גם כן מותר לפתוח הדלת.]

א. כשמונח איסור והיתר וההיתר חשיב יותר, אז פשוט דהדלת לא נעשית בסיס לאיסור, כמו בכל בסיס לאיסור ולהיתר, דאם ההיתר חשיב יותר אז לא נעשית בסיס ומותר לפתוחה אף שיש עליה מוקצה, מדין טלטול מן הצד דמותר לטלטול לצורך דבר המותר, וכל שכן לפי מה שנתבאר לקמן דלכמה פוסקים טלטול הדלת אינו נחשב כלל לטלטול.

ב. הטעם דמותר לטלטול הדלת ולא אמרין דנעשית בסיס לאיסור ותיאסר בטלטול, עפ"י הרמ"א (בס' רע"ז סעי' א') דפסק דמותר לפתוח ולנעול דלת הבית שמונח עליו נר, ואע"פ שלכאורה הדלת אסורה בטלטול דהרי היא נעשית בסיס לאיסור, כתבו הפוסקים ב' טעמים בה: (א) משום שהדלת לא נעשית בסיס לנר שהיא חשובה כיון שהיא משמשת את הבית ובטילה לבית ואינה יכולה ליעשות בסיס לנר, דדווקא דבר שאינו חשוב ואינו בטל לצורך דבר אחר יכול ליעשות בסיס לגבי דבר איסור המונח עליו (תוס' שבת קכ: סוד"ה פתח ומדכי וכן נקטו השועה"י המשני"ב שם).

(ב) בלבוש (שם את"א) כתב הטעם דמותר לפתוח הדלת משום דפתיחת הדלת לא חשיבא כטלטול כלל, כיון דהדלת מחוברת לבית וטלטול דבר המחובר לא חשיב טלטול (וכן ביאר השועה"י ב"ק א' ג' דעת הטור בס' תרי"פ ועי' תה"ד שנתקשה בדברי הלבוש). והנפק"מ בין הטעמים היא אי צריך לנער האיסור היכא שאפשר לנער, דלטעם האי צריך לנער דהרי פתיחת הדלת נחשבת לטלטול אלא דמותר לפתוחה כיון דלא נעשית בסיס לאיסור, וטלטול האיסור נחשב לטלטול מן הצד ומותר לצורך דבר המותר דהינו לצורך תשימש הפריזידער, ובכל טלטול מן הצד צריך לנער כשאפשר לנער, אבל לטעם הב' פתיחת הדלת אינה נחשבת לטלטול כלל וממילא איצ' לנער דאין כאן טלטול כלל.

ולכן למעשה מותר לפתוח הדלת אף כשיש שם רק איסור או שהאיסור חשיב יותר, כיון שדלת הפריזידער מחובר לפריזידער ושייך בו הני טעמים.

ג. כבר כתבנו בגליונות הקודמים דבפשטות לא מצאנו שצריך לנער מוקצה מער"ש באופן שיצטרך לטלטל בשבת ע"י טלטול מן הצד, דווקא בפלעסטיק של המקוה כתבנו דטוב להוציאן מער"ש בצירוף עוד כמה טעמים דשמא יטלטל הפלעסטיק בעצמו, או משום כבוד השבת. וכן לדעת הלבוש דלא חשיב טלטול כ"כ ודאי דאין צריך לנער מער"ש דהא אין כאן טלטול כלל.

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקיא

הגה"ק רבי ישכר דוב בן הגה"ק רבי יהושע רוקח זי"ע מבעלזא

וימא ההילולא כ"ב חשוון (תרפ"ז)

הגה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע נולד בשנת תרי"ד לאביו הגה"ק רבי יהושע זי"ע, בן הגה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, וקינו הק' חיבבו עד מאוד, ופי"א הושיבו על ברכיו הק' ולחש לו באונו דברים רבים, כשנשאל לאחר מכן ע"י אביו מה לחש לו, ענה שאינו זוכר כשגדל חזר אביו ושאלו שוב על כך, ושוב ענה שאינו זוכר, כך חזר הדבר בתקופות שונות, רק בשעה שנסתלק אביו הרה"ק מהר"י בעת הקבורה נזכר בדברי זקינו, וזה היה הדרכה וחיוק על התמנתו לרבנות, מסופר שהרבנית הצדיקת מרת טויבא (בתו של ר' זונדל בנו של השר שלום) היתה נוסעת להמהרי"ד ופע"א היתה שם על ימים נוראים ואמרה אח"כ למהרי"ד שהפיוט "וכל מאמינים" הוא אומר בדיוק כמו זקינו, והשיב לה מההרי"ד: אני יודע, ולפלא הוא כי מהרי"ד היה כבן ד' או ה' בעת הסתלקות זקינו השר שלום זי"ע ועכ"ו אמר אני יודע. יסופר שפע"א כשהלך להתפלל על ציון זקינו הק' אודות ביטול גזירה מעל ישראל, השיח שם ליבו ואמר: זיידע, דו האסט מיר ליב געהאט צו הערן ווען די ביסט געווען אויף דער וועלט, הער מיר יעצט אויף יענע וועלט".

כשהגיע לפרקו נעשה לחתנו של הגה"ק ר' ישעי' משולם וזשא זי"ע בנו של הגה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע, ונשאר שם בטשערנוביל לאחר חתונתו אצל זקינו שקירבו במיוחד והשתעשע בו, ושקד והתייגע בתורה משך רוב שעות היממה. עד לבואו היו מפנים כל השאלות של החצר בטשערנוביל להגה"ק ר' מרדכי דוב זי"ע מהורנאסטיפל לאחר נישואיו הודיע כי מהיום והלאה אינם צריכים לפנות אליו אלא יכולים לשאול בכל השאלות המתעוררות למהרי"ד.

ביום כ"ד שבט שנת תרנ"ד יום הסתלקות אביו הרה"ק ר' יהושע זי"ע, הוכתר למלא מקום אביו כאבדק"ק בעלזא במשך כעשרים שנה ישב שם וניהל את עדתו על מי מנוחות, לאחר פרוץ מלח"ה הראשונה ביום תשעה באב שנת תרע"ד הוכרח לברוח לאונגארין וישב בראצפערט עד חודש אדר שנת תרע"ט ולאחר מכן התישב במונקאטש עד חודש אדר שנת תרפ"ב, אח"כ חזר לגאליציע ושהה שתי שנים בעיר האלאשיץ עד שבנו את ההריסות בעיר בעלזא, בחודש שבט שנת תרפ"ד חזר לעיר בעלזא ושם ישב עד יומו האחרון.

רמזים רבים ראו אצלו על שקרב והולך יומו האחרון, ליל שמיני עצרת האחרון בעת שנכנס אל הרבנית לברכה בברכת "גוט יום טוב" כמנהגו, אמרה לו הרבנית: "היום התפללת בקול רם והיה ב"ה עולם גדול", הפטיר הרה"ק לעומתה: "א דאגה אין בעלזא אן עולם אַ גלאטע שבת חיי שרה וועט דא אן לויפן אַ עולם". בשנתו האחרונה השתתף בשמחת חתונה והי' שם כמה ציונים ששרו את שיר הציוני, שקראו "התקוה" ורוחו של הרה"ק נסערה מאוד למשמע השיר הטמא הזה, ומרוב צערו קיבל שטף דם ברגלו ונפל למשכב, ומחולי זה לא קם ונסתלק ליל שב"ק פר' חיי שרה כ"ב מרחשון שנת תרפ"ז, ורבבות אלפי ישראל מרחבי גאליציע באו לחלוק לו כבודו האחרון, גם רביה"ק זי"ע הספידו מספד תמורדים בעיר סיגעט (נדפס במילואו בדברי יואל פר' תולדות).

בגאליציע כמו באונגארין, כי ההתבדלות בבעלזא הי' מיסודי היסודות עד שאמרו כי אם לא נמצא רשעים בסביבותיהם להפרד מהם צריכים להשתדל שפושע ישראל יקבע את דירתו שם כדי שיהי' ממי להפרד, וגם הרה"ק מהרי"ד הלך בדרכי אביו, ועוד בחיי אביו תפס מקום במערכות המלחמה נגד ההשכלה, ובמחזיקי הדת שהוקמה אז ע"י אביו והגה"ק ר' שמעון סופר זי"ע הי' נחשב בין הראשונים לעמוד על המשמר. לכן אמרנו להרחיב את הדיבור בענין הערצת הרה"ק מהרי"ד לרבנותינו הקדושים לבית סיגעט – סאטמאר:

עם רבותינו הק' עצי התמרים זי"ע

הן ידוע ומפורסם דביקותם והתקשרותם של רבותה"ק עצי התמרים לצדיקי בית בעלזא, וברגש קודש מיוחד היו מדברים בכל עת מצדקתם וקדושתם, ומגדל חכמתם בתור מנהיגי ישראל, ומעמידתם בראש מערכות ישראל לחוס את מלחמת ה' בגאון ועזו. וידוע מה שהי' מרגלא בפומיה של רביה"ק זי"ע שדרכו במלחמה נגד הציונות הוא ממשיך את הדרך מצדיקי בית בעלזא, כידוע שהרה"ק מהר"י בעלזא לחם בתקיפות נגד המתחדשים, ורצה לעשות פילוג הקהילות

כ"ק מרן העצי חיים זי"ע

מרן העצי חיים זי"ע הי' חשוב מאד בעיני הרה"ק מהרי"ד, וסיפר כי"ק מרן רבינו בעל ברך משה שפעם ישבו באסיפה הרבה רבנים גדולי ישראל ושוחחו בדברי תורה ונתהוה ביניהם פלפול גדול באיזה ענין, ומרן העצי חיים ישב כל הזמן ושתק ולא הגיב כלל, אח"כ פנה אליו הגה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ושאלו חוות דעתו בהענין, וענה העצי חיים שפתרון הדבר ימצאו בתוס' פלוני במס' פלוני בדף פלוני, ונתפעל הגה"ק מהרי"ד זי"ע עד למאד לא רק מזה שמצא הפתרון להשאלה אלא על שעצר נפשו עד כדי כך לבל לגלות עוצם גאונותו.

בעת שהותו של מהרי"ד בראצפערט בעת מלחמת העולם הראשונה וגם מרן העצי חיים הי' שם, (ביום הקדוש שנת תרע"ה הגיע השמועה לסיגעט שצבא רוסי מתקרב, ובמוצאי יוה"כ"פ ברח העצי חיים מסיגעט ושהה בחג הסוכות בעיר נירדעהאז ומשם נסע לראצפערט) ורצה פעם העצי"ח לילך לבקרו ושלת את בן ביתו אל מהרי"ד לשאול באיזה זמן שיוכל לבא, הקפיד על השליח ואמר על אדם גדול כזה אתה שואל מתי שיבוא בכל עת שרוצה לבוא דלתי פתוחה לפניו.

פע"א הי' צריך העצי"ח לבקרו וראו את מהרי"ד עוסק שלא כדרכו בסידור הכסאות בתדרו, ושאלו אותו לפשר הדבר, ענה מה אתה שואל "דער סיגוטער רב איז דאך א לייב" וצוה לכסות את השלחן במפה כמו בשב"ק באמרו כי הרב מסיגעט הוא ת"ח ות"ח הוא בבחינת שבת (כס' פקדות אלקויר מובא בשני קצת שכאשר שמע הרה"ק מבעלזא שהעצי"ח צריך לבוא התחיל בעצמו לנקות את הבית מפני כבודו של העצי"ח).

בליל שב"ק שאל העצי חיים ממהרי"ד באיזה שעה יערוך את השלחן, השיב לו מהרי"ד את שעת עריכת השלחן, והמשיך ואמר לו שרצונו שיבא אליו אל ביתו לפני השלחן, העצי"ח הלך לבית הרה"ק ושאל או מהרי"ד מן העצי חיים מי הוא המשב"ק אצלו בביתו בעת עריכת השלחן, הראה העצי חיים על ר' אשר גבאי, וצוה מהרי"ד את משמשו ר' אהרן יהושע שיניח בשב"ק זו את ר' אשר לשמש בקודש אצל השלחן בהעמדת היין וכדו', וישבו מהרי"ד והעצי חיים וערכו את השלחן ביחד, ור' אשר עומד עליהם ומשמש, ואחר כל מאכל ערבב מהרי"ד את השירים שלו עם השיריים של העצי חיים וחלקם כך להחסידיים.

ומספרים החסידיים כי בעת ההוא הי' מרן העצי חיים בתוך שנת האבלות אחר אמו הרבנית שנסתלקה ביום ז' ניסן תרע"ד, וביום שב"ק שאל מהרי"ד את העצי חיים אם בביתו הוא הבעל קורא אף בתוך י"ב חודשי האבלות, העצי חיים השיב שכן, ונענה מהרי"ד ואמר: א"כ תקראו בתורה גם אצלנו כי ליכא דעדיף מיניה.

הרה"ק מבעלזא שאל אז את מרן העצי חיים מתי הוא עוסק בסידור השולחן (כידוע שבבעלזא הוא המנהג שלפני השולחן הי' הרה"ק קובע את המקומות על פני המזרח), וענה העצי חיים שהוא אינו עוסק בזה, והפליא הרה"ק מבעלזא את העצי חיים שיכול לערוך שולחנו כך.

כ"ק מרן רבינו בעל דברי יואל זי"ע

הביקור הראשון בבעלזא – הפעם הראשונה שנסע רבינו זי"ע אל הרה"ק מבעלזא הי' בשנת תרס"ה כשהי' עדיין אברך צעיר בשנה הראשונה אחר נישואיו ונסע רבינו לשבות שבת בצל הרה"ק מבעלזא, וכיבדו הרה"ק אז להתפלל לפני התיבה תפילת שחרית, רבינו מיאן באמרו שאינו מכיר בנוסח בעלזא, ושהוא נוהג כמנהג אבותיו שנהגו בעת שירדו לפני התיבה בשבתות ומועדים להתחיל בתפילת שחרית בקול רם מ"עד הנה עזורנו רחמיך" שבתפילת נשמת, והרה"ק צוה עליו שיתפלל לפני התיבה ויתנהג כמנהג אבותיו, ובכל משך זמן התפילה הי' הרה"ק מבעלזא מסתכל על רבינו ז"ל ולא גרע עינו ממנו מגודל הערצה וחיבוב.

אחר התפלה ניגש הרה"ק לרבינו ז"ל ולחש לו דבר מה באזניו, והי' הדבר לפלא בעיני החסידים, וסיפר הרב החסיד ר' ליפא שווארץ ז"ל אשר אביו הרב החסיד רבי עזריאל הי' נוכח שם והחסידיים ביקשו ממנו שישאל את רבינו ז"ל את תוכן הדברים שדיבר עמו הרה"ק מבעלזא, והשיב לו רבינו בדרך צחות: לא דיבר אתי מעשה מרכבה ושום סוד כאשר מדמים החסידים, רק שאל אותי היכן הטילעפ שלי, והשבתי לו שבאתי לביהמ"ד בלי הטילעפ, ואמר לי הרה"ק שאברך צריך להתלבש היטב ולשמור על הבריאות, שבחוגי שורר "קרידות נוראה", וכאשר סיפר רבי עזריאל את תוכן השיחה לפני החסידים התפלאו מאוד וראו בזה גודל הערצת רבם אל רבינו כי הלא אין דרכו להשגיח על האברכים איך הם מלובשים.

הגה"צ ר' יעקב לייזער מפשעווארסק זצ"ל הוסיף על סיפור זה שאחרי התפילה מסר לו הרה"ק מבעלזא את הטילעפ שלו והחסידיים היושבים ראו בזה כעין סמיכה ורבים מהם נתנו את קוויטלעך לרבינו, באמרם כיון שרבם מסר לו את הטילעפ בוודאי גברא רבא הוא.

בדברי ההספד שנשא רבינו ז"ל על הרה"ק מבעלזא חזר על הד"ת ששמע ממנו אז, וז"ל: ובכן אזכיר פה מה ששמעתי מפיו הקדוש ליל שב"ק פר' תשא בהיותי משובתי שב"ק אצלו וכו' (ע"י דברי"י פרי תולדות עמי תרכ"ט).

הביקור השני בראצפערט – בימי מלחמת העולם הראשונה כשברח הרה"ק מבעלזא זי"ע לאונגארין ותקע אהלו בעיר ראצפערט, נסע רבינו ז"ל להסתופף בצל הרה"ק מבעלזא, וכשבא רבינו ז"ל בליל שב"ק לעריכת השולחן כיבדו הרה"ק מאוד והושיבו לידו, וכשחילק שיריים ממאכליו צוה הרה"ק למשמשו שיתן שיריים לחסידי אירשיווא שנתלוו עם רבינו ז"ל, וצויה להכריז שהוא נותן שיריים להחסידיים שבאו עם הרב מאוירשיווא, אח"כ אמר הרה"ק דברי תורה, ואחרי אמירת התורה פנה הרה"ק מבעלזא לרבינו ז"ל ושאל אותו אם שמע את התורה שאמר והי' ניכר את גודל הערצה וחיבה שרוחש לרבינו ז"ל שסבב את ראשו לעבר רבינו בפני קהל ועדה לדבר עמו ולשאול אותו על התורה שאמר.

כשהי' רבינו ז"ל בראצפערט כבדו בביהמ"ד של הרה"ק מבעלזא את הרה"ח ר' ישראל בער שטיין בעליה לתורה

וסיפר הגה"צ מראחוב זצ"ל שבעת שבקשו בעיר אחת רב ורבינו היה ג"כ שהציעו לו הרבנות ובסוף נעשה שמה רב אחר אמר אז הרה"ק מבעלזא זי"ע א שאר א שאר אז עד איז נישט געווארן דארטן רב עד איז דאך א גברא דמריה סייעי.

פעם אחת אמר על רביה"ק זי"ע כי אפי" בימי אביו הרה"ק ר' יהושע זי"ע "וואלט עד געווען א שיינער רב" ולא עוד אלא אפי" בימי זקינו השר שלום זי"ע "וואלט עד איך געווען א שיינער רב".

ופ"א כשהי' רבינו אצלו אמר: שהוא התבונן היטב ברבינו והוא בטוח כי יבוא הזמן והוא יהי' לרבן של כל בני הגולה, ועל פי זהיו נחתכים כל הענינים השייכים ליהדות החרדית בעולם.

סיפר הגה"צ מראחוב זצ"ל אשר חמיו הרה"ח ר' חיים שמואל פריעדמאן ז"ל השו"ב ממיהאפאלווא, ועמיתו הרה"ח ר' יעקב צבי פריעדמאן ז"ל מטארנא, בשנים הראשונות אחרי פטירת רבם מרן הקדושת יוט"ש זי"ע החלו לנסוע לבעלזא להגה"ק מהרי"ד זצ"ל פעם רצו לנסוע לבעלזא לחג הסוכות ובני עירם שלחו עמהם הרבה פתקאות ופ"נ לבעלזא, אבל השוטרים שעל הגבול לא הניחום לעבור את הגבול למדינת פוילין מחמת איזה חסרון בהתעודות שלהם, והוכרחו לחזור לעירם ליו"ט, והחליטו שאחרי עבור ימי החג ינסו עוד פעם לנסוע, וביתיים נסעו לסיגוט לימים הראשונים להסתופף בצל הגה"ק העצי חיים ז"ל ולימים האחרונים של סוכות נסעו לסאטמאר לרבינו ז"ל שהי' עדיין אז אברך צעיר, והמה כבר היו אז ממוקרי רבינו ז"ל, ואחרי יוט"ש נסעו לבעלזא לשבת בראשית, ויהי' כאשר נכנסו להגה"ק מבעלזא ז"ל לקבל שלום שאלם בתמי' והכי באתם "לעלינו לשבח"... (כלומר שהם באים אחרי החגים לשבת בראשית שהוא דוגמת עלינו שאחר התפלה), והתנצלו החסידים הנ"ל שהשוטרים לא הרשו להם לעבור את הגבול, ושאלם הרה"ק ואיפה הייתם ביו"ט והשיבו שהימים הראשונים היו בסיגוט אצל העצי חיים ז"ל ובמים האחרונים היו בסאטמאר אצל רבינו ושאל אותם הרה"ק על עבודת ההקפות של רבינו, וסיפרו לו מודל עבודתו של רבינו ז"ל אצל ההקפות נענה הרה"ק מבעלזא ואמר: "אזעלכע הקפות ווי דער אינגערמאן דער סיגוטער רב'ס זון פירט, פירן נישט קיין אלטע רביס".

סיפר אחד החסידים שנסע לבעלזא להרה"ק מהר"א זצ"ל בשנותיו הראשונים שהתחיל להנהיג את העדה, והי' שם ביום י"ג מידות שאז נהגו בבעלזא להכין את הנרות לכבוד יום הקדוש ובשעת עשיית הנרות היו מזכירים בפני הרה"ק מבעלזא את צדיקי הדור, ובתוכם גם שמו של רבינו ז"ל, ואמרו זקני החסידים שזה כבר הרבה שנים עוד בימי הרה"ק מהרי"ד זצ"ל הזכירו את שמו של רבינו ז"ל בין צדיקי הדור.

כעין סיפר הרה"צ ר' יוסף שמעון פאלאק ע"ה מסאטמאר שנסע פעם להסתופף בצל הרה"ק מבעלזא, וקודם שנסע נכנס לרבינו ז"ל ליקח ברכת פרידה, ואמר לו רבינו שיש לו דלקת הריאות ויזכירו בפני הרה"ק מבעלזא, וכשהזכיר את רבינו שאלו הרה"ק מבעלזא אם הוא יודע את שם אם רבינו, והמשיך

מפטיר, והי' זה לפלא בעינינו כי בדרך כלל היו מכבדים בזה רק גבירים אדירים שהחזיקו מכיסם את חצר הקודש בבעלזא, ואמר לו הרה"ק מבעלזא: אברך הידעת למה כיבדו אותך בעלי' זו, יען שזכות שמתאכסן אצלך הרב מאורשיווא, על כן מן הראוי שכבד אכבדך מאוד.

הביקור השלישי בהאלאשיץ - בפעם שלישית נפגש רבינו ז"ל עם הרה"ק מבעלזא כשהי' משכנו בעיר האלאשיץ, כשחזר מאונגארין לפוילין בגמר המלחמה, ואיתרמי פעם שרבינו ז"ל עבר שם בדרכו לאיזהו מקומן, ורצה רבינו להיכנס להרה"ק מבעלזא לקבל פניו, והי' מנהגו של הרה"ק מבעלזא שבשעות הערב הי' יושב ומשוחח עם בניו ולא נתן רשות להפריעו, והי' שם הרה"ח ר' יעקב יאקאבאוויטש ע"ה מעיר נירעדאהא שהי' מחסידי בעלזא וגם מקורב לרבינו ז"ל, וכאשר ראה את העגלה שהתקרבה לביתו של הרה"ק מבעלזא ומתוכה ירד רבינו ז"ל הרהיב עוז בנפשו ופתח את הדלת ואמר להרה"ק: הנה הרב מאורשיווא נמצא בכאן ורוצה להכנס לקבל שלום, ותיכף קם הרה"ק מבעלזא ממקומו והלך לקראת הדלת לקבל את פני רבינו ז"ל ונתן לו שלום בפנים צוהלות וכיבד את רבינו ביותרת הכבוד ודיברו באריכות בדברי תורה ובעניני הכלל ואז המתיקו סוד בעניני האגודה והרה"ק דיבר עם רבינו ז"ל כעם אחד ממנהיגי הדור.

לאחמ"כ ביקש הרה"ק מבעלזא את רבינו שיאמר לו איזה דבר תורה שנתחדש לו, ונענה רבינו ואמר לו הלוא באתי לקבל את פני הרב ורצוני לשמוע תורה מפיו של הרב, ואז אמר הרה"ק מבעלזא לרבינו שאף שאין דרכו לקבל אנשים בין מנחה למעריב, אבל כיון שרבינו עובר אורח הממהר לדרכו הסכים לקבלו בכדי שלא לעכבו, ואמר אז דבר נחמד בפירוש הפסוק ואקחה פת לחם וסעדו לבכם אחד תעבורו, ולכאורה יש לדייק דהלוא אין מן הנימוס לומר לאורחים "אחד תעבורו" לשלחם מביתו, אמנם באמת גם זה היא ממת דרך ארץ שאם רואה אדם שאורחו ממהר לדרכו לא יעכבו ולא יאחר זמנו, אלא ישתדל שיוכל לילך לדרכו בלי עיכוב, וזה שאמר אברהם אבינו להמלאכים "אחד תעבורו" שלא אעכב על ידכם.

רבינו ז"ל ענה על זה להרה"ק מבעלזא בפירוש הפסוק הנ"ל, כי הצדיק צריך להשפיע להבאים בצל קורתו שהי' להם שפע רב גם אחר שילכו מבית הצדיק ויחזרו לביתם, שגם אז לא תיפסק השפע שקיבלו אצל הצדיק, וזהו "ואקחה פת לחם וסעדו לבכם" שהצדיק יחזק את לבם "אחד תעבורו" שגם אחר שילך מבית הצדיק לביתו תישאר אצלו השפעת הצדיק ור"ת זה

נדפס בספיק"ד ברבי יואל פ"ר וירא עמ' תכ"ח.

הרה"ק מבעלזא העריץ את רבינו עד למאוד והי' מפליג בשבחו כעל אחד הגדולים ואף בהיות עוד רבינו אברך צעיר לימים כבר חזה מראש בחכמתו אשר עתיד שמו של רבינו ז"ל להתגדל ולהתפרסם בעיר סאטמאר, והוא אשר יעץ שיקבע רבינו ז"ל שם את משכנו בשנת תרס"ה, וכשהי' הבחירות לרבנות סאטמאר בשנת תר"פ צויה לאנשי שלומו שיתמכו ברבינו.

הרה"ק ואמר לו: אני יודע את שמה, אבל גם אתה צריך לדעת דבר זה כי צריכים להתפלל על הצדיקים שמם ושם אמם. רבינו ז"ל החשיב והערין מאוד את הגה"ק מבעלזא ופעם אחת כשדיבר רבינו שנשתיים תקופת תלמידי בעשי"ט ז"ע אצל מרן הק' מצאנו ז"ע, ומרן הק' משינאווא "האט זיך נאך מיטגעכאפט אויפן וואגן", ולאחמ"כ הוסיף שגם הרה"ק מבעלזא "האט נאך געקענט ליינגן קוויטלעך".

ומסופר שפעם אחת סיפר הרה"ג רי"ש פאלאק ז"ל לרבינו שע"פ עצת רבו הרה"ק השתדל הרבה שרבינו ז"ל יבחר לרבנות סאטמאר, ופעל אצל חסידי בעלזא שיתמכו בימין רבינו, שאלו רבינו כמה חסידי בעלזא ישנם בסאטמאר לפי השערות, והלה השיב לערך כשני מנינים וחצי, שאלו רבינו בחיך קל "זילא יותר", והתחיל רי"ש לחשוב אולי יש עוד אחד, ואמר לו רבינו ז"ל בצחות לשונו עדיין חסרת אחד ... ולמה לא תמנה גם אותי...

בעת אשר נסתלק הגה"ק מבעלזא ז"ל ביום כ"ב מרחשון שנת תרפ"ז לפ"ק, ואחר שעברה שנה מהסתלקותו נקרא רבינו ז"ל מקהל סיגוט לערוך שם הספד מר בקיבוץ עם רב על גאון ישראל וקדושו, (וא כבר ה"א אחרי הסתלקות העצי חיים ז"ל ביום ו' שבט שנת תרפ"ו) והספידו רבינו מרורות בכביית נוראות, ומדברי ההספד ניכר התקשרותו העצומה אל הרה"ק, ואמר שכולנו נחשבים כקרובי ותלמידיו אשר קשה לצמצם החושים מגודל הצער והכאב מהעדרו, כמו"כ אמר שהרה"ק מבעלזא ה"א השריד האחרון מצדיקי הדור הקודמים אשר עליו היינו נשענים, ובעת אשר אבדנוהו כאילו אבדנו עתה את כל הצדיקים, ועלינו להתעורר בתשובה כי מי יודע מה יהי' אתנו (ע"י את כל תוכן ההספד ככתבו וכלשונו בדברי יואל פרי' תולדות עמי תרכ"ז). רבינו אמר פעם שזאת היתה לו הפעם היחידה שהספיד צדיק שלא בפניו.

גם עם יוצי"ח של הרה"ק ה"א רבינו ז"ל בידידות רבה, ובפרט עם בנו מהר"א זצ"ל אשר רבינו ה"א רגיל לשלוח אנ"ש לבקר בהיכלו והרה"ק מהר"א אמר פעם לרבינו ז"ל בעת שביקר אצלו בפעסט: התדעו שיש לנו חסידים בשותפות, וענה לו רבינו בדרך צחות אפשר החסידים שלי הם גם חסידים של הרה"ק אבל להיפך לא...

כמו"כ עם בנו הגה"ק מבולגורייא ה"א רבינו ידיד נאמן ומן הנכון להעתיק מכתב קודש אשר שלח רבינו להרה"ק בשנת תש"ד כאשר ברח הרה"ק מבילגורייא בחשאי עם אחיו מהר"א מבודאפעסט לארה"ק וזוהו תוכן המכתב: ב"ה. שלי' וכט"ס אל כ"ק ידידי ש"ב הרב הגה"ח צ"פ נהורא נפישא בנש"ק מאלים ותרשישים נקש"ת מוה"ר מרדכי שליט"א האבדק"ק בילגורייא יצ"ו. אחדשתה"ר באה"ר כמשפט ליראי ה' ולחושבי שמו מכתבו הנעים קיבלתי, והנה ראיתי מכותלי מכתבו אשר הנכם מוכנים ליסע עוד באלה הימים לארה"ק, השי"ת ישמור צאתכם ובואכם לשלום ורעה אליכם לא יאונה, ותזכו להגיע למחוז חפציכם בלי שום מכשול ח"ו, ולישב שם על אדמת קודש מתוך נחת והרחבה גדולה, ולהשפיע משם רב טוב על כל ישראל, ולא ישמע עוד שוד ושבר בכל גבול ישראל ח"ו,

ובמהרה דיין ירחם השי"ת על עמו לרומם קרנם ולהופיע עליהם לעיני כל חי, ונא להזכיר גם אותי שם בארה"ק ואבנה גם אנוכי בתוך כלל ישראל בפקודת דבר ישועה וריחמים, ולראות במהרה בישועת כל ישראל ושמתן, ונזכה כולנו יחד לשמחה במהרה בשמחת ציון וירושלים. והננו ידידי ש"ב דושת"ה באה"ר ובולונ"ח מצפה לרחמי שמים במהרה. (-) חיי"ק

כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ע

בעת ששהה הרה"ק מבעלזא בראצפערט נולד כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה, וכיבד העצי"ח את הרה"ק מבעלזא בסנדקאות, ולבש הרה"ק מבעלזא את השטריימעל לכבוד הברית, וגם צוה לכל היושבים והחסידים שילבשו השטריימעל להברית. וסיפרו זקני החסידים שבעת סעודת הברית נכנס מקום הרה"ק מבעלזא ונטל ידיו ולאחמ"כ נכנס העצי חיים ז"ע והרה"ק מבעלזא לא גרע עינו ממנו איך שנטל ידיו לסעודה, ואח"כ כשפרס את פרוסת המוציא וכשבירך ברכת המוציא ה"א מסתכל עליו במבט של הערצה וחיבה.

וסיפר רבינו שהרבה ענינים מהרה"ק מהר"ד מבעלזא קיבל מגיסו הגה"צ רבי יוחנן טווערסקי האב"ד מוזשאי, שה"י בן הרה"ק רבי פנחס מאוסטיליא חתן המהר"ד ומרגלא בפומיה דרבינו לומר לאברכים צעירים ששמע מגיסו שאמר בשם זקינו המהר"ד דסגולה לשלום בית הוא שיעמוד הבעל בבוקר לעסוק בתורה לפני התפילה.

לוח ההילולא

כ' מרחשון

❖ רבי שלום הלוי ראזענפעלד ב"ר יעקב יוסף הלוי מקאמינקא - תר"ב

כ"א מרחשון

❖ רבי אברהם אזולאי ב"ר מרדכי (חסד לאברהם) - ת"ד
 ❖ רבי אשר אנשיל ב"ר יואל אשכנזי זצ"ל מזולאטשוב
 ❖ רבי ישראל אברהם ב"ר אפרים אהרן מפאלטישאן - תשי"ג

כ"ב מרחשון

❖ רבי דוד שלמה אייבישיץ ב"ר ירחמיאל (עריב נחל) - תקע"ד
 ❖ רבי עזריאל הורוויץ ב"ר דוב (דער אייזערנער קאם) - תקע"ט
 ❖ רבי יששכר דוב ב"ר יושע רוקח (מהר"ד מבעלזא) - תרפ"ז

כ"ג מרחשון

❖ רבי אברהם חיים ב"ר מענדל מלינסק - תרס"ה

כ"ד מרחשון

❖ רבי אברהם בן הגר"א - תקס"ט
 ❖ רבי נפתלי ב"ר אליעזר ליווענסק - תקצ"ט

כ"ז מרחשון

❖ רבי יעקב לייזער, ב"ר דוד יצחק מפשעוואסק - תשנ"ט

איר האט שוין זיכער געהערט

פון אייערס א נאנטען

איבער די זעלטענע סגולות
און זכותים וואס זיי האבן זיך
איינגעקויפט

**וואו זענט
איר?**

**שליסט זיך אן!
שטופט עס
נישט אפ!**

שליסט אייך
אן אין מפעל

און די קינדער
וועלן מתפלל זיין
פאר אייך

לחנן קים מוסדותינו הק'
"יעט לב דרבינו יואני"
שהם יסוד החינוך הטהור
בארץ הקודש

אגודת

נזיר זענען קריטיש אנגעוויזן אויף די ווארימסטע שטיצע פון יעדן יחיד.

קויפט דעם זכות פון לחודש \$1,800
החזקת מלמד לשבוע \$600

• מגבית היסוד •

ביום חינוך הטהור

א' חיי שרה תש"ע

פון 6:00 ביז 12:30 אינדערפרי
אין ביהמ"ד דקהלתינו

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון
בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתו

המתקת הגזירות המתחדשות בחודש מרחשון

בחודש מרחשון, ולפי מה שכתבנו יובנו הדברים, שבאשר על החודש זה נאמר אצל ירבעם (מ"א יב לב) "בחודש אשר בדה מלכו", בעוה"ר נהפכה התחדשות זו חודש זה להם כניל, (עיי"ש לעיל מנייה שמבאר באריכות, כי מלכות ישראל היא דוגמת הירח המתחדש בכל חודש, וכמו שהירח נקרא חודש על שם ההתחדשות, כן מלכות ישראל מתחדשת תמיד בתשוקה חדשה להשי"ת ובכל יום חביבה עליהם כשעה ראשונה, והיא באר מים חיים הנובעת תמיד וכו', אך ירבעם קלקל מדת ההתחדשות שבו, וחדש התחדשות רעה, "זוה בחודש אשר בדה מלכו" ואז נטלו אומות העולם כח ההתחדשות מישראל והגלונו מארצינו, ותמיד הם גזורים עלינו גזירות רעות וגזירות חדשות"), ונראה שיש תיקון לזה ע"י ההתחדשות שבישראל בעת הזאת, שקובעין שיעורים תמידים כסדרן ללמוד וללמד, איש ואיש, חבורה וחבורה, ההתחדשות הזאת מוציאה מתחת ידיהם את כח ההתחדשות של גזירות רעות רח"ל, אמן כן יהי רצון. (שם משמואל)

יוצא לנו מכל זה כי חינוך הבית המקווה במהרה בימינו יהיה בחודש הזה מרחשון, ושעמא רבא אית ביה על פי מה ששמעתי מפי כבוד אדמו"ר הרב הקדוש מהרמ"מ [מרימינוב] זצוק"ל, אשר עינינו רואים שכל הגזירות המתחדשות על שונאי ישראל מן המלכויות וכן נתנית המסים וארנוניות, התחלתן תמיד מן חודש מרחשון, ואמר הטעם שבחודש הזה היתה המרידה במלכות בית דוד (מ"ב יז כא) ומליכו את ירבעם, על כן גזירת המלכויות במרחשון, עכד"ק, ונראה דעל כן בעת התיקון במהרה בימינו, הנה ימלוך מלך דוד משיח צדקינו, ויתחנך הבית במרחשון, ויתוקן העולם במלכות, והנה לפי זה, סדר החינוך של הבתים היה מתחילה בית ראשון בתשרי המיוחס לאפרים, ובית השני בכסלו חודש המיוחס לבנימין, ובית המקווה במהרה בימינו נזכה לראותו יהיה חינוכו במרחשון חודש המיוחס למנשה.

הזמן החודש מרחשון לקבל עליו עול תורה באמת ועיקר עול תורה היא בלימוד תורה שבעל פה שיש בה צער גדול ונידוד שינה, ומי שאוהב עושר ותענוג אינו יכול ללמוד תורה שבעל פה וכו', ועל כן רוב הגזירות בחודש זה כדי שיקבלו התורה באמת.

איתא מהרה"ק ר"מ מרימאנוב וצללה"ה ז"ע שבחודש מרחשון הם רוב גזירות על ישראל, מפני שאז נתחלקו מלכות בית דוד, ובמדת (פ' תולדות ה') אתה מוצא ישראל אומרים לפני הקב"ה רבון העולמים ראה האיך עבדו"ם משתעבדין בנו אין להם מלאכה אחרת אלא יושבין ומתעצין עלינו שנא' (איכה ג' טו) שבתם וקיתם הביטה אני מנגינתם וכו' ויצו פרעה וגו' כל הבן הילוד וגו' (שמות א' כב) ורזה"ק צוחת (איכה ג' לו) מי זה אמר ותהי ה' לא ציוה פרעה לא ציוה ה' לא ציוה וכו' המן ביקש ה' לא ביקש, והאמת כן הוא שהם חושבין עלינו גזירות, ובחודש הזה הוא רוב הגזירות, אך ע"י שמחזיר הכבוד והתפארת והמלוכה להבוב"ה, ומקבל על עצמו עול מלכותו, מבטל מעצמו כל הגזירות רעות, וממתיק מר במר, וז"ש חז"ל (אבות פ"ג מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועל דרך ארץ, היינו כל המקבל ע"ע עול מלכות שמים, היינו הרמ"ח עשין ושס"ה לאווין, וממליך הכביכול על הרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, ע"ז הוא ממתיק המרירות ממרי לב, ומבטל הגזירות ומעביר מהם עול מלכות ועל ד"א, וזש"כ בספה"ק דהצירוף משם הוי"ה המאיר בחודש הזה יוצא מהפסוק (דברים כ"ט ט) זבת חלב ודבש היום הזה י"י אלוקיך מצוך וגו', עיי"מ שמקבל ע"ע עול מלכות שמים ציווי המלך ופקודיו, הוא ממתיק כל המרירות, ונעשה מתוק כדבש. (ישמח ישראל)

האדמו"ר מהרש"ב מקראשנעוויץ ז"ע אמר בשם הגר"א מסאכאטשאוו וצ"ל שאמר כי כל החדשים יש להם איזה יומא דפגרא אבל לחודש חשון אין שום יו"ט דיומא דפגרא ולכן נקרא שמו מר חשון. (שיח שרפי קודש)

צירוף של חודש מרחשון (דברים כ"ט ט) זבת חלב ודבש היום הזה י"י אלוקיך וגו', יבואר על פי הכתוב בספה"ק לפרש ממשוך חסדך ליודעך (ומר כל מקדש) על דרך משל למי שהוא אהוב בעיני המלך שהוא רחום ותנון ועתה הסכיל עשה נגדו והרים יד במלך, ויושבי כסאות למשפט אמרו ליסרו ולהכותו או להורגו אבל המלך גידלו ורוממו והושיבו לימיני והוא יודע בעצמו את אשר עשה נגדי, ובוה עצמו יתבייש ויכלם מאוד בלבו, וזה יהיה קשה בעיניו יותר מעונשים ולנקמה תחשב לו, ויאמר בלבו או לי מה עשיתי להמרות נגד מלך רחום ותנון כזה, עכ"ד. לכן צירוף של חודש זה זבת חלב ודבש היום הזה הוי"ה, כלומר היום הזה שמתנהג אתך במדת הרחמים שמשפיע לך חלב ודבש, אלוקיך יהא בעיניך כאילו הוא אלוקיך מתנהג עמך במדת הדין מכת הבושה.

ידועים דברי הרה"ק ר' מנחם מענדל וצל"ה מרימינוב, שכל הגזירות הרעות המתחדשות על ישראל רח"ל, וכל המסים והארנוניות שמוציאים דמי ישראל, התחלתם תמיד

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — צג — בלתי מוגה

יום ג' פרשת לך לך תש"ע לפ"ק

ביקור כ"ק אדמו"ר מפשעווארסק שליט"א בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בווייליאמסבורג יע"א

רבי מאיר נתן איז נאך געווען א יונגעראמאן ווען ער איז נפטר געווארן [בשנת תרט"ז בהיותו כבן ל' שנים] בחייו פונעם דברי חיים.
רבינו: דער דברי חיים האט געהייסן אויפשרייבן אויף די מציבה פון רבי מאיר נתן "נכד החכם צבי".
האדמו"ר מפשעווארסק: ער האט געזאגט אז ס'איז וועגן די היצונים.
רבינו: יא, ער האט געזאגט אז ווען זיי זעען דעם נאמען פון חכם צבי אנמלויפן זיי.
האדמו"ר מפשעווארסק: דער חכם צבי איז דאך געווען א שארפער.¹
רבינו: דער דברי חיים האט געזאגט אויף זיך אז ער איז מזרעו, פונעם חכם צבי.²

רבינו קיבלו בכבוד ואת פני בניו והתניו שליט"א וכיכרם לישב
רבינו: מאיזו יעצט געקומען?
האדמו"ר מפשעווארסק: נעכטן.
 אונז מאכן מיר אי"ה מארגן התונה א זוהן, אויב ס'איז שייך צו קומען.
רבינו: די התונה איז דאך דא.
האדמו"ר מפשעווארסק: יא, דא אין וויליאמסבורג.
רבינו: דער אויבערשטער זאל העלפן אין א גוטע שעה.
 רבינו לא היה יכול להשתתף בשמחת הנישואין עקב מסיבת התנאים לנכדתו בת הרב"ג הגה"צ רבי הנדך העניך אשכנזי שליט"א שהתקיימה באותו יום בקרית יואל
 *

ונסתובבה השיחה אודות שם החתן ני"ז

רבינו: דער חתן הייסט מאיר נתן נאך רבי מאיר נתן (בן הרה"ק מצאנז וי"ע)?
האדמו"ר מפשעווארסק: ניין ניין, כ'האב אינזן געהאט דאס אויכעט, אבער עס איז נאך צוויי זיידעס, 'מאיר' נאכ'ן אור לשמים (הרה"ק רבי מאירל מאפסא ז"ל) און 'נתן' נאך א זיידע דעם ישמח משה'ס א שוואגער (ה"ה רבי משה נתן ז"ל חתן הרה"צ רבי צבי הירש מוכארוב ז"ל אביו של מרן הישמח משה).
רבינו: נאך וועמען האט געהייסן רבי מאיר נתן דעם דברי חיים'ס זוהן?
האדמו"ר מפשעווארסק: ס'איז געווען אין די משפחה דער נאמען 'נתן' פון פריער, ווייל דער צאנזער רב איז דאך געווען א אייניקל פון חכם צבי, און איין זוהן האט געהייסן רבי נתן.

1 עיין בס' עדות בעיקב מש"כ בנו היעב"ץ וז"ל: "וכן היה אהוב לכל העם מקצה, עם שהיה יראוי ומאויים ואימתו מוטלת עליהם כמו איש אלקים קדוש", עיי"ש.
 ועיין בס' חמדה גנוזה (ה"ב עמ' ל"ז) סיפור נורא איך שבעה"ב א' מתושבי העיר אמסטערדאם רצה להרוג את החכם צבי מחמת גודל תקיפותו, עיי"ש באריכות.
 2 עיין בס' ילקוט תפארת שלמה (כמודד מכתב קודש) שהרה"ק מצאנז זי"ע כתב מכתב חריף לקהילת קשאנוב לאלו אשר חלקו על בנו הרה"ק מקשאנוב זי"ע וכה כותב בתו"ד: "ויהיור להסרים למשמעתו שיסירו השטמה והרים מתוכם, ולזה אני בטוח בזכות אבותינו הק' שלאנשי הרים יהיה להם וכו' אם לא ישלמו כאשר ידוע לכל בזכות אא"ז החכם צבי זצ"ל אשר זרעו מושלים, וה' יריב ריבם ולא יאחר לשלם להקמים

רבינו המשיך ואמר: דער זיידע ז"ל דער עצי חיים האט אויך געהייסן נאכ'ן חכם צבי, 'צבי' האט ער געהייסן נאכ'ן חכם צבי.

האדמו"ר מפשעווארסק: און דער נאמען 'חיים'?

רבינו: 'חיים' האט ער געהייסן נאכ'ן דברי חיים.

דער קדושת יום טוב האט געהאט בדעה צו געבן "צבי" אליינס נאכ'ן חכם צבי, ווייל די רביצין איז געווען א אייניקל פונעם חכם צבי (הרבנית הצדיקת מרת חנה היתה בת הגה"ק רבי יואל אשכנזי ז"ל אבד"ק ולאמשוב בעל שו"ת מהר"י אשכנזי, חתנו של הגאון רבי הירש תאומים ז"ל אבד"ק קאליש, חתן הגאון רבינו יעקב מליסא ז"ל בעל חוות דעת, בן הגאון רבי יעקב משה ז"ל, בן הגאון רבי נתן ז"ל, בנו של החכם צבי ז"ל), נאר דער דברי חיים איז געקומען אין חלום צום קדושת יום טוב'ס רביצין אז ער האט מכמיה געווען

קינדער³ און ער האט געהאלטן ווארט, און די רביצין האט דערציילט דעם חלום פאר'ן ברית, האט דער ייטב לב געזאגט, אז ער (הדברי חיים) האט זיך מטריה געווען זאל מען א נאמען געבן "חיים צבי".

א' הנזכרים: ס'איז דא א מעשה מיטן חכם צבי וועגן אריכות ימים.

רבינו: דער חכם צבי האט צוגעזאגט אריכות ימים.

דער חכם צבי איז געווען א אלמן, ער איז שוין נישט געווען קיין יונגערמאן, און ס'איז אריינגעקומען צו איהם א אלמנה וואס האט געזוכט א שידוך פאר איהר טאכטער, האט ער זיך אנגעטראגן אז ער קען איהר נעמען, און ער האט צוגעזאגט אריכות ימים.

האדמו"ר מפשעווארסק: פאר וועמען אריכות ימים? ס'הייסט פאר זיך!?

רבינו: יא, ווייל ווען זי האט געהאט א קינד, און ס'איז געווען דער ברית, האט זי געזאגט אז זי גיט נישט ארויס דאס קינד, מ'זוארט און מ'זוארט און זי גיט נישט ארויס, איז ער אריבער געגאנגען צו די רביצין, און איהר געפרעגט

עליהם, ידרשו נא מה נעשה בקהילתנו בעזרת ה' למתקוממי, וכה יסיף להקמים עלינו, עיי"ש בדבה"ק כי נורא הוא.

וכן עיין בתשו' דברי חיים (הי"ד ה"א סי' י"ד) בענין בקשת מחילה מהגאון בעל שואל ומשיב, וז"ל: "כי ידעתי בטיב משפחתנו אם כי המה נוחים לכעוס על דבר הראוי לכעוס, כי ירושה היא לנו מאבותינו הגאונים זצ"ל"ה, עכ"ז עוברי פשע ונחיים לרצות, כי תולדתם המה טובי לב ורחמנות בלבבנו על כל ישראל" [ומה שכתב אבותינו הגאונים' הכוונה על החכם צבי, כי שניהם - הדברי חיים והשוואל ומשיב - היו נכדי החכם צבי].

*

ועיין עוד בסו"ס אהל אברהם דף כ"ז: (תולדות הה"ק רבי אביש מפשיאקפו"ט ז"ל) מעתיק מכתב שכתב מרן הק' מצאנז' ז"ע אל השר הגביר ר' יעקב ראטשילד מעיר הבירה וויען שישתדל עבור יהודי אחד שרצו לשפוט בעונש מאסר כבד, וז"ל: "דווע למר כי כל ברכת החשיבות והעשירות שלכם, נמשך מדורי דורות אשר אם זקן שלכם נתברך מפ"ק קיני הרב גאון עולם ורשכבה"ג מרן החכם צבי ז"ל, ואני מנכדיו מכמה צדדים, ולעולם לא בקשתי מנכדו שום טובה או גמול, רק כדי להחיות נפש מישאל שהוא כאילו קיים עולם מלא, הנני מבקש שיבוא אל שער המלך, ובחשיבותו יפעל עבור האיש, ותחשב לו לזדקקה עד דור אחרון..." עיי"ש.

[ואגב עיין בס' שיח זקנים (ה"א) מביא בשם הרה"ק הקדושת ציון ז"ל שהרה"ק מצאנז' היה רגיל לספר שפע"א של חכם צבי לשרוף בית הדפוס באנטשטערדאם כי הדפיסו ספר של מיות שהוא נתן עליו הסכמה בטעות, וע"כ החליטו להרוגו רח"ל, והסדרים שלהו בחור א' בשם אנטשיל מאיר שישליך את האון החכם צבי לים רחמנא לשיזבן, וכשהגיע ליד החכם צבי נבהל ממנו, והתוודה לפניו על כוונתו, והחכם צבי הבטיח לו עשירות עד סוף הדורות, והוא היה השר ראטשילד].

3

ידוע המכתב ששלח מרן הדברי חיים למרן הקדושת יו"ט וכו' מותב לו: "בצפיינתו צפיתו שלא ימנע מכם פרי בטן וד' הטוב הימול עליכם ובמהרה תוושעו בזרע ברכת ה'".

ואכן ברכת הצדיק עשתה פירות ובשנת תמ"ר ישרח וכה מרן הקדושת יו"ט ז"ל ונולד לו בנו בכורו מרן העצי חיים, ולגודל השמחה נסע מרן הייטב לב במיוחד על שבת קודש פרשת ויחי להשלום וזכר מעירו סיגעט לק"ק טעטש מקום כהונתו של מרן הקדושת יו"ט להשתתף בשמחתו, וביליל שב"ק בסעודת השלום וזכר אמר אז הייטב לב שתפלתו בפיו שהבן הנולד לבנו הקדושת יו"ט יעלה בדרגא עילאי עד כדי כך שהוא יתכבד בו, ובתוך דבריו אמר אז דבר נחמד ומביאו העצי חיים בספרו עה"ת ה"א פר' נשא, ומגודל ענותנותו לא גילה העצי חיים מתו אמר הייטב לב תורה זה, וזה לשון קדשו שם: "שמעתי מפי קודש אבי אמר' זללה"ה שאמר משמיה דאביו מרן בעל יי"ט"ל זללה"ה לפרש הכתוב מה שבידך יעקב אבינו ע"ה את מנשה ואת אפרים ויקרא בהם שמי ושם אבותי הדמונה דהנה מדרך העולם אם הבן הוא אב בחכמה ומפורסם בעולם לשם ולתהלה יותר מאביו אי האב מתייחס וקרא על שם בנו ר"ל שאומרים והו אביו של פלוני וכמו שאמר הכ' יתרו חותן משה וכן אם אביו יותר מפורסם ונדע טבעו יותר מהבן או הבן קרא על שם אביו והיינו שבידך יעא"ה את ננדוי ויקרא בהם שמי היינו אשר שמו של יעקב יקרא על שם בנו וכלום מתקנא בבנו ור"ל אשר בניו יהיו השובים וקראים בעולם יותר ממנו והוא יקרא בהם".

רבינו: דער חכם צבי איז געווען ביים דברי חיים זייער חשוב, און ס'איז אזוי געווען ביי אלע גדולי ישראל.

האדמו"ר מפשעווארסק: יא, מער ווי געווענליך.

רבינו: זייער זייער, דער חכם צבי איז געווען זייער פארהייליגט.

האדמו"ר מפשעווארסק: ער איז געווען א געוואלדיגער מח.

רבינו: אינטערסאנט, ער האט געהייסן "חכם" צבי, ווייל ער איז נתגדל געווארן ביי די ספרדים.⁴

האדמו"ר מפשעווארסק: יא, "חכם", און אויך שרייבט ער זיך אונטער ס"ט.⁵

רבינו: דאס איז א אינטערסאנטע זאך, דאס איז לכאורה ווייל ער איז נתגדל געווארן ביי די ספרדים, און זיי האבן איהם א נאמען געגעבן "חכם צבי", און אזוי איז ער פארבליבן ביי כלל ישראל.

האדמו"ר מפשעווארסק: כ'מיון אז ביי די ערשטע דרוק פון שו"ת חכם צבי שטייט נישט חכם צבי, די וועלט האט

פארוואס גיכסטו נישט ארויס דאס קינד? האט זי געזאגט "ווער וועט מחנך זיין דאס קינד, און ווער וועט דאס קינד חתונה מאכן, אז דו זאגסט מיר צו אז דו וועסט זיין ביי די חתונה גיב איך ארויס דאס קינד", האט ער איהר מכבדיה געווען אז ער וועט זיין ביי די חתונה פונעם קינד.

האדמו"ר מפשעווארסק: ער האט מקיים געווען...

רבינו: דער דברי חיים איז געווען א איידעם ביי רבי הערשעלע טארנער (בן הגה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא ד"ל), דאס עלטסטע קינד פונעם דברי חיים פון דעם זיווג איז געווען די רעביצין נחמה'לע.

האדמו"ר מפשעווארסק: רבי יצחק טובים רעביצין (רבי יצחק טובי' היה בן הרה"ק רבי מאיר מגלאגוב, שהיה בן בנו של הרה"ק רבי אשרל מראפשיץ, ונכד הצדיקים הרה"ק רבי מאירל מאפמא ד"ל בעל אור לשמים והרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא ד"ל, ומשכן כבודו היה בצאנז).

רבינו: יא.

והמשיך רבינו לספר: ווען די רביצין נחמה'לע האט געהאט א קינד, האט דער דברי חיים א נאמען געגעבן פאר'ן אייניקל "צבי", ווען די רביצין האט געהערט אז מ'גייט א נאמען פאר'ן קינד "צבי" איז איהר שלעכט געווארן, איהר טאטע האט דאך אזוי געהייסן (הרה"צ רבי הערשעלע הנ"ל).

האדמו"ר מפשעווארסק: און ער האט נאך געלעבט.

רבינו: יא, האט דער דברי חיים געזאגט אז ער האט געוואלט א נאמען געבן "צבי", אז ס'זאל זיין "צבי בן נחמה", ווייל דער חכם צבי האט געהייסן צבי בן נחמה, און ער האט געזאגט אז איהר פאטער וועט נאך דערלעבן די תנאים פון דעם קינד. און כך הוה, רבי הערשעלע טארנער האט דערלעבט, ווען דאס קינד איז א חתן געווארן האט ער נאך געלעבט, און ביי די חתונה איז ער שוין נישט געווען.

האדמו"ר מפשעווארסק: ער האט אזוי מדייק געווען...

רבינו: יא, דער דברי חיים האט אזוי געזאגט "ער וועט דערלעבן די תנאים!".

האדמו"ר מפשעווארסק: הייסט דאס אז ער האט א נאמען געגעבן דעמאלטס נאך'ן חכם צבי.

רבינו: יא, און ער האט זיך משתעשע געווען מיט דעם אייניקל, ווייל ער הייסט אזוי ווי דער חכם צבי, ער הייסט "צבי בן נחמה".

רבינו ציוה להביא כיבוד

4 בצעירותו למד שנתיים בבית מדרשו של הרב אליהו ב"ר יהודה קובו בשלונקי ובקונסטנטינא, והם העניקו לו את התואר "חכם".

5 כבר נשברו הרבה קולמסין לדעת שורש תיבה זו, י"א שזהו ראשי תיבות ס'ופיה ט"ב, מלשון שהכל יהיה לטובה ולברכה, וכתובת תיבה זו היה נפוץ ביותר אצל אהב"י הספרדים, ומכיון שהחכם צבי נתגדל שם, נהג ג"כ לחתום את שמו בצירוף תיבת ס"ט. וכן מצינו שאר גדולי מדינת אשכנז שהתמו כן, וגם בנו היעב"ץ בספרו שאילת יעב"ץ (ה"א) חתם את שמו בצירוף ס"ט.

אמנם עיון בספר יש מנחילין (מהגאון רבי פנחס קאצעלענבוים זצ"ל אב"ד באסקאוויץ זצ"ל בשנת תקנ"ח) שמביא סיפור פלא שהיה להשער אפרים זקינו של החכם צבי בשנת ת"ח, שבאותן הימים כשהיו מלחמות בין המלכים, נשבה הרב ר' יעקב חתן השער אפרים, ויצא עליו קול שמת, והתירו את אשתו להינשא לאיש, ואכן אביה השער אפרים שידכה לא, ומן השמים נודמן לר' יעקב לשמוע מדבר זה, והלך במהירות לבית חותנו, והגיע ליל א' קודם הזמן שהיה מוגבל להשיא את אשתו הראשונה לאיש אחר, והוא מיהר את עצמו לבוא לבית חותנו והם הכירוהו מיד שהוא חתנם הראשון, ומהשמים עשו שלא יאונה לצדיק כל און. - ומסיים שלכן חתם החכם צבי (שנולד אה"צ מרבי יעקב הנ"ל) "צבי אשכנזי ס"ט" [ראשי תיבות: ס'פרדי ט'הור] אף שהיה מגוע אשכנזים, להראות שבחו שהוא מגוע קדושים וטהורים, והתימת ס"ט היא לאות ולזכר דבר הגם אשר נעשה עמו ועם הוריו, עיי"ש.

וע"ע בספר מגילת ספר (מבני הגאון היעב"ץ זצ"ל) שמביא עובדא זו באריכות, אולם לא כתב שהיא טעם התימת תיבת ס"ט.

דאס אזוי גערופן, ס'איז געשטאנען שאלות ותשובות מאת זכר רבי צבי אשכנזי, ס'שטייט נישט חכם צבי, (ו"ל השער: שאלות ותשובות ויהודשים וביאורים חלק ראשון מחיבוריו של מרנו ורבו הגאון הגדול המפורסם בדורו נ"י פ"ה כמותר"ר צבי אשכנזי וכו').

רבינו: די וועלט האט איהם אזוי גערופן.

הארמו"ר מפשעווארסק: מ'האט אזוי גערופן סיי איהם און סיי דאס ספר.

וכיבודו רבינו לברך על הפירות

רבינו: דער דברי חיים האט נישט מקפיד געווען אז נשים זאלן בענטשן אתרוג, ווייל דער חכם צבי זאגט אזוי (תשובות הדרשות סימן ה').⁶

הארמו"ר מפשעווארסק: יא, אוודאי, ער האט צוגעזאגט גוטע קינדער.⁷

רבינו: יא, אלעס וועגן חכם צבי.

הארמו"ר מפשעווארסק: פונעם פעטער רבי יעקב עמדין איז ער אויך געווען א גרויסער חסיד.⁸

רבינו: ער האט איהם גערופן דער פעטער רבי יאנקעלע.

הארמו"ר מפשעווארסק: יא, דער פעטער רבי יאנקעלע.

רבינו: דער דברי חיים האט נישט געוואלט רעדן מיטן ישמח משה פון די מחלוקה [בין הגה"ק רבי יעקב עמדין ז"ל עם הגה"ק רבי יונתן אייבשיץ ז"ל], ווייל דער ישמח משה איז געווען א תלמיד פון רבי ר' יונתן א תלמיד, ער איז נישט געווען א תלמיד פון רבי יונתן אליינס, נאר פונעם דרישת ארי (הגאון רבי ארי' לייב אב"ד סטריזוב) וואס איז געווען א תלמיד פון רבי ר' יונתן, און דער דברי חיים האט נוטה געווען נאך רבי יאנקעלע, דער פעטער רבי יאנקעלע, האט ער נישט געוואלט רעדן מיטן ישמח משה וועגן דעם.⁹

רבינו: מ'זאגט אז ושלמי רבנן, צום סוף האבן זיי שלום געמאכט.¹⁰

א' הנוכחים: דער ישמח משה שרייבט (כפ' בשלח ובפ' ויקהל) 'התייר הגדול' אויפן רבי ר' יונתן.

רבינו: יא, ס'איז עפעס אזא אויסדרוק.

ונפרד רבינו ממנו בברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן די התונה זאל זיין בשעה טובה ומוצלחת מיט נחת און מיט שמחה לתפארת האבות הק'.

בדרך צאתו החוצה הראה הארמו"ר מפשעווארסק לרבינו שלא יטריח עצמו ללוותו יותר

זענה רבינו ואמר: אברהם אבינו האט אויסגעלערנט [מצות לויח] 'ואברהם הולך עמם לשלחם' (בראשית יח, מז), אפילו די מלאכים האבן געוואוסט דעם וועג...

וליווהו רבינו עד החוצה

ונפרדו לשלום

6

ע"י בתשובות אבני צדק (א"ח סי' מ"ו) מש"כ מרן ייטב לב נשים ממשפחת חכם צבי ז"ל שאוהזין מעשי אבותיהם בדיהם שאינן מקיימות מצות עשה שהזמן גרמא.

7

יסופר שהרבנית הגדיקת מרת פעסיל ע"ה אשת הרה"ק מגארליץ ז"ל בכחה מאוד כי לא רצתה לאכול חוץ לסוטה (שהו) בבת אבה מן הייטב (א), והבטיח לו מרן הדברי חיים שתוכה לבנים טובים באם תבטל דעתה ולא האכל בסוכה.

8

וזה לשון קדשו של מרן רבינו הק' בעל דברי יואל ז"ל בחדושי תורה שנת תשט"ו (פ' וירא בסעודה שלישית) בסופו: "ונפלאים ומבהילים הם דברי אדונינו הגאון הקדוש אור עולם הר"ר יעקב עמדין זצוקללה"ה בספרו מגדל עזו (חלק היראה ערך כ"ה) שהארץ להחזיר את בניו על כת ש"ן, ובמקום שאין איש גבור חיל הזק ואמין אל תירא ואל תחת וכו', ואם אין איש מותחוק עמך כל שכן ששכרך כפול", עכד"ק, - ומוסיף על זה רבינו ז"ל שם בזה"ל: "ומה נוראים הם דבריו הק' שציוה לבנו אפי' אם יהיה יחיד בכל העולם בשיטתו הבהירה וכל העולם ילעגו נגדו גם כן לא יירא ולא יתבטל מפניהם אך יהיה גיבור במלחמה מלחמת הקודש וישים פניו בהלמיש ולא יחת מפניו כל, ואנו ממשפחתו ומיוצאי הלציו מקנאי קנאת ה' צבאות, ואפילו אם נשארנו יחיד בעולם גם כן על משמרתנו נעמוד ולא נסור מדרך האמת, אך נפרסם אלקותו ית", עכ"ל"ק.

9

ע"י בס' מקור חיים [מיכלאהן] שפעם אחת ביקר אצל מרן הישמה משה מחותנו מרן הדברי חיים מצאנו וביקש ממנו שלא ידבר בפניו מענין המחלוקת הידועה, אבל הישמה משה השיב לו שהצדק היה עם הרבי ר' יונתן, וכי הוא בר מזל ומוכון לדעתו הגדולה הן בחריפות והן באגדה, ובעולם העליון יהיה בחיולו של הרבי ר' יונתן [ובספריו הק' מביא הרבה פעמים מדברי הר"ר יונתן ומשתעשע בדבריו].

10

ע"י בס' אלף כתב (אות מ"ה) ששעט מתלמיד מרן החתם סופר שלמד אצלו עשר שנים, שהחתם"ס הקפיד מאוד שלא יעמדו יחדיו בארון הספרים הספר פני יהושע עם ספרי הרבי ר' יונתן, כי דעת הפני יהושע היה נוטה לצידו של היעב"ץ במחלוקת הידועה, ופע"א ראה תלמיד אחד שהיה בן משק ביתו שהחתם"ס העמיד יחדיו הספרים הנ"ל, ושאל לרבו מה יום מיומיים, השיבו החתם"ס "גילו לי מן השמים שהאנונים כבר עשו שלום ביניהם".

דברות קודש מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין שב"ק פרשת לך לך - בקרית יואל יע"א

שדרש בספרי יברכך ד' בנכסים, ועם כל זה ישמרך מן היצר הרע, אשר העשירות לא יטה לך מדרכי ה', עכ"ד. ויש להוסיף על דבריו ולהרחיב עוד, דהנה הדרך שיזכה האדם לברכת ה' שהעשירות יבא מאת הקב"ה בעצמו, הוא על ידי עסק התורה, דאיתא בזוה"ק (אחרי דף ע"ג): קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא, ועל כן אם האדם מקושר בתורה הקדושה, אזי באמצעות התורה אנו מתקשרים לאבינו שבשמים, ואז זוכים שיבא העשירות מאת הקב"ה בעצמו, ובפרט כי התוה"ק קדמה לעולם והוא למעלה מדרך הטבע, ועל כן כאשר עוסקים בתורה זוכים לברכת ה' היא תעשיר, שלא זיק לא לו ולא לזרעו, אלא יהיו כולם אהובים כולם ברורים מתנהגים בדרך התורה ויראה. ודבר זה נרמז בברכת כהנים יברכך ה' וישמריך, שברכה הבא מאת ה' הוא שומר את האדם מן היצ"ר, ולזה דרש המדרש (הובא בדמשק אליעזר) יברכך ה' בתלמוד, כי על ידי ברכת התלמוד שיעסקו בתורת ה' תמימה, יזכו שיהיה הברכה מאת הקב"ה בעצמו, כי ברכה זו הוי למעליותא, ואין בו גרעון ופחת, ועל ידי זה יתקיים הברכה יברכך ה' בבנים, שיזכו לדורות ישרים ומבורכים.

ודבר זה מצינו אצל אברהם אבינו, שנאמר ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, ודרשו חז"ל (ויבא כה): ואברהם זקן, שהיה זקן ויושב בישיבה, וכיון שעסק בתורה, למד ולימד את אחרים, על ידי זה היה מקושר עם הקב"ה, ולכן זכה והוי"ה ברך את אברהם בכל, שהקב"ה בעצמו ברכו בכל, שהיה לו עשירות גדול. ויל"פ בזה המדרש (הובא בדברי אליהו להגר"א) וה' ברך את אברהם בכל, בכל זה סוכות. ולפי דרכינו הכוונה על פי מה דאיתא במדרש (ויק"ר פ"ל ס"א) ולקחתם לכם ביום הראשון, ר' אבא בר כהנא פתח (משלי ח') קחו מוסרי ואל כסף, וכתב היפ"ת דהמדרש מפרש ולקחתם לכם להנאתכם דבזכות מצוה זו זכו לעושר. ולכאורה יש לחוש שהעשירות לא יזיק, אמנם ידוע מה שכתב הריקנטי (פ' אמור) כי הד' מינים רומזים לד' אותיות שם הוי"ה, והרמז בזה כי העשירות שנשפע בסגולת הד' מינים הוי ברכה הבא מאת הקב"ה, ומאתו לא תצא הרעות, וזה שדרש המדרש וה' ברך את אברהם בכל זה סוכות, כי אברהם אבינו זכה לברכת ה', והוא אותו ההשפעה שנשפע בחג הסוכות מהד' מינים שהוא ברכה מאת הקב"ה.

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך, ופירש"י להנאתך ולטובתך, וצ"ב מה שאמר להנאתך ולטובתך, דמאי ס"ד שלא יהיה להנאתו.

(ב) **ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה, ופירש"י ואברכך בממוץ. ואגדלה שמך, הריני מוסיף אות על שמך.**
(ג) **ואברכה מברכך, איתא במדרש תנחומא (ס"ד) אמר לו עתיד אני להעמיד מבני בניך שבט שמברך ישראל, זהו שבט לוי.**

ויתבאר על פי מה שכתבו הקדמונים (אלשיך דברים ח א) כי גדול נסיון העושר מנסיון העוני, וביותר הוא גורם היזק להמשכת הדורות, וכמו שביאר א"ז זללה"ה בייטב פנים (אבני זכרון אות ה) בפסוק (בראשית לב לא) ויזרח לו השמש וגו' והוא צולע על ירכו, פ' ויזרח לו השמש היינו מזלו והצלחתו בעושר רב, אזי הוא צולע על ירכו, שמרגילים בניהם זרעם ללבוש במלבושי עמים ולדבר בלשון העמים עד אשר יסירו לגמרי מדרך התורה, ואמרו חז"ל (עירובין ע"ג) ברא כרעא דאבוה, נמצא שהאב אינו עומד על כרעו רק צולע על ירכו, עכ"ד.

אמנם כתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (השמטות לפ' ויבא) שזה אינו רק בהעשירות הבא בידי מערכת שמים אשר מזוליה גרם ליה העשירות, זאת היא שכר הקרוב להפסד אשר יוכל להטות את לבבו מדרך החיים, ועל זה נאמר (קהלת ה יב) יש עושר שמור לבעליו לרעתו, ובזה הנסיק גדול מן העוני, אמנם יש מי שזכה לעשירות והון רב בגזירת האומר ועושה לא על פי מזלו ומנהג העולם, וזה העושר הניתן לו מאתו יתברך לא יטה את לבו מדרך ה' כי הלא מאתו לא תצא הרעות, ואין לך רעה גדולה מזו באם יסור מאחרי ה' על ידי עשירות, ובלתי ספק אשר ה' הנותן לו כסף וזהב ישמררו גם כן שלא זיק לו לעבודתו, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' נשא) דברי הספרי יברכך ד' בנכסים וישמרך מיצר הרע. והכוונה יברכך הוי"ה, ר"ל כיון שהברכה תבא אל ביתך מאת ד' דייקא ולא מפאת המזל, ועל כן וישמרך שלא תאונה אליך כל רע מהברכה, כי לא תבא לידי נסיון העבירה מדרך הטוב על ידי העשירות כי מאתו לא תצא הרעות, וזה

ודאתאן להכא יעלה לנו ביאור נכון בדברי המדרש (ב"ר פמ"ג ס"ח) מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים, רבי יהודה אמר מאברהם, שנאמר (בראשית טו כה) כה יהיה זרעך, וצריך ביאור מה ענין ברכת כהנים לאברהם אבינו. ולפי דרכינו הכוונה שזכו ישראל לברכת כהנים, שהעשירות יבא מאת הקב"ה באמצעות לימוד התורה, מאברהם, כי הוא היה תחלה להתברך מאת הקב"ה בעצמו על ידי כה התורה, ובדרך זה זוכים בני ישראל על ידי לימוד התורה להתברך בברכת כהנים, שיהיה וישמריך מיצר הרע שלא יזיק העשירות ח"ו.

ויש לפרש עוד מה דכתיב בברכת כהנים, כה תברכו את בני ישראל אמור להם, ופירש"י כמו זכור ושמור, ובפשטות הכוונה בזה דאמור הוא לשון הוה כמו זכור ושמור. אמנם עוד דברים בגו לפרש שרמזו בזה איזה כוונה דנקט דוקא אלו השתי תיבות. דהנה איתא במדרש (ב"ר פ"א ס"א) ברכת ה' הוא תעשיר ולא יוסף עצב עמה (משלי י כב), זו השבת. ולפי זה יתכן לומר כי בשבת קודש באה ההשפעה מלפני הקב"ה בעצמו, ולכן הכסף והזהב שיגיע לאדם באמצעות יום השבת קודש, לא יצטרך להיות בידי מערכת שמים על פי מזלו, ולכן ולא יוסף עצב עמה, שאינו גורם לו עצבון או אחרי עשרו, כי לא יזיק לו כלום לעבודת השי"ת. (והארכנו בזה בדברינו ביום שמ"ע דהאי שתא.) וזה שרמזו בברכת כהנים, אמור להם, כמו זכור ושמור, דכשם שהברכה בשבת קודש הוא מאת הקב"ה בעצמו, כך בברכת כהנים ההשפעה הוא מאת הקב"ה בעצמו, ולא תוסיף עצב עמה.

ובזה יתבאר הכתוב ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, ופירש"י להנאתך ולטובתך, דהנה כתב מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל בפרשתן (עמוד ט) כי עכשיו שהבטיחו השי"ת ואברכך בממון ואגדלה שמך והיה ברכה, היה אברהם אבינו מיוחד מהעשירות ורוב גדולה שלא ימנעו אותו מעבודתו יתברך, עי"ש בדבה"ק. ובכן י"ל שלכוונה זו אמר לו הקב"ה לך לך, להנאתך ולטובתך, והבטיחו שהעשירות יהיה לטובתו ולא יצמח מזה שום רעה ח"ו, וכמו כן היה ההבטחה ואעשך לגוי גדול, שיזכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצות, וכמו שדרשו במדרש רבה (פלי"ט

ס"א) אותה אומה שכתוב בה (דברים ד ז) כי מי גוי גדול, אני מעמיד ממך. והיינו שיזכה לדורות ישרים ומבורכים, והטעם כי ואברכך בממון, הקב"ה בעצמו יברך אותו בממון, וכיון שהעשירות יבא מאת הקב"ה בעצמו לא יזיק כלום, ואיך יזכה שיהיה ברכת ה', לזה אמר ואגדלה שמך, ופירש"י הריני מוסיף אות על שמך, וא"ז זללה"ה בייטב לב (פ' במדבר) דקדק בטעם שהוסיפו דוקא אות ה'. ולפי דרכינו י"ל כי אות ה' רמז על חמשה חומשי תורה, ולכן הוסיפו דוקא אות ה' להורות שבזכות שאברהם אבינו היה זקן ויושב בישיבה ועסק בתורה, זכה שברכת הממון יהיה מאת הקב"ה בעצמו, וזה רמז באומרו ואגדלה שמך, שעל ידי אות ה' הרמז על חמשה חומשי תורה, יזכה שיהיה ברכת ה' היא תעשיר, ועל ידי זה יהיה הכל להנאתך ולטובתך, לו ולזרעו אחריו.

וזוה ביאור המדרש ואברכה מברכך, אמר לו עתיד אני להעמיד מבני בניך שבט שמברך ישראל, ורמז לו בזה על ברכת כהנים שיברכו את ישראל שיזכו לברכת ה', ובאופן זה יתברכו בברכת הממון ובברכת הבנים, שלא יזיק להם כלום, ונברכו בך כל משפחות האדמה.

והנה חיים אנחנו במדינה קשה, בעיה"ר נסיון העוני רבים הללים הפילה, ועוד יותר מזה העביר נסיון העושר, וישמך ישורון ויבעט, והעשירות ממערכת השמים הזיק להם או לבניהם אחריהם, והוא צולע על ירכו, ואנחנו מצפים שנזכה להשפעה טובה ומרובה שיבא מאת הבור"ע בעצמו, יפתח הוי"ה את אוצרו הטוב, להשפיע לבני ישראל שפע רב, עמך ישראל צריכים פרנסה, וברכה הבא מאת הקב"ה לא יזיק ולא תוסיף עצב עמה, אמנם בכדי שנזכה לברכת ה' צריכים לעסוק בתורה, ועל ידי שיהיו מקושרים עם התורה, על ידי התורה נהיה מקושרים לאבינו שבשמים, דקוב"ה אורייתא וישראל חד הוא, ואז נזכה שהשפע יבא מאת הקב"ה בעצמו, ונושע כולנו בברכה מרובה ושפע טובה, והשי"ת יעזור שנזכה להשפעות טובות, ונזכה להתנהג בדרך התורה והיראה, לעסוק בתורה ובמצות, ולהעמיד דורות ישרים ומבורכים, ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוה"ה להם

קריאת שידורי תשע"ו "ברוך משה" החסידים סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנשי שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"ברכת מוֹל טוב"

הננו משגרים ברכת מול טוב המה ולבנית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

ב"ק אדמו"ר מסאמוב שליט"א

***

ב"ק אדמו"ר מדעעש שליט"א ירושלים ת"ז

לנישואי צאצאיהם ביום שני באולמי כתר הרימן

הר"ר ברוך משה פינקלשטיין הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' אברהם שמואל בנימין פינקלשטיין שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' משה ראובן קעלנער שליט"א
להכנס בנו, נכדם הבן שמעון יוסף נ"ד לעול התורה והמצוות

הר"ר ר' יעקב מיכאל היילברון שליט"א

להולדת נכדו, אצל חתנו הר"ר שלמה גובי הי"ד

הרה"ח ר' דוב איצקאוויטש שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א
להולדת בנו, נכדם - השלום זכר בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר משה ברוך כ"ז הי"ד

ולחתנו הרה"ח ר' ישראל אלעזר טאבאק שליט"א
להולדת בתו, נכדתו - קידושא רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

הר"ר שלום אליעזר בערקאוויטש הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' אהרן לייב בערקאוויטש שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' אברהם יודא כהן שליט"א
להולדת בתו, נכדתם - קידושא רבא בבית מדרשינו בשיכון

הר"ר אהרן נפתלי ענגעל הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' משה יוסף ענגעל שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' חיים עקיבא זיידסוויץ שליט"א
להולדת בתו, נכדתם - קידושא רבא בבית מדרש"ד שבט הלוי דה דסלד

הר"ר יואל אייזנבאך הי"ד

ולאביו הרה"ח ר' אברהם אלי' אייזנבאך שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' ישראל יצחק היימליך שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' ישראל יעקב שפילמאן שליט"א
להולדת בתו, נכדתם

"נפש חי'ה"

ע"ש הרבנות הגדוקת
מרת חי' מוילנאיש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלביע חי' שבט תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
י"ד
ב"ר דוב י"ד
נלביע י"ג מנחם אב תשנ"ג
☆☆☆

"תהלה לרוד"

ע"ש ר' משה רוד
מעלנער י"ד
ב"ר חזקאל משולם י"ד
נלביע י"א תשרי תשמ"א
☆☆☆

"אבן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט י"ד
ב"ר ישראל י"ד
נלביע י"ז חשוון תשנ"ז
☆☆☆

"ציון לנפש חייה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט
י"ד ב"ר ישראל צבי י"ד
נלביע ט' שבט תשנ"ג
וזוגתו מרת ח'ה ע"ה
ב"ר יהושע י"ד
נלביע י"א סיון תשנ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בנעט י"ד ב"ר עזרא י"ד
נלביע כ"ג ניסן תשנ"ז
וזוגתו מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים י"ד שמעון
נלביע ח' סבת תשנ"א
☆☆☆

"משא"ת חיים"

ע"ש ר' חיים גרין י"ד
ב"ר מרדכי מנחם י"ד
נלביע כ"א אדר א' תשמ"ח
וזוגתו מרת א"ה
שוינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו י"ד
נלביע י"ב ניסן תשנ"ג

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן י"ד
בן ר' מרדכי וויזנבערגער י"ד
נלביע ח' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב אייזנבערגער י"ד
נלביע י"ז אדר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
מענדל י"ד ב' כ"ז סיון תשמ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי י"ד
נלביע כ"ט תמוז תשנ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעווי י"ד
ב"ר יעקב דוב י"ד
נלביע ג' תשרי תשנ"ה
וזוגתו מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה י"ד
נלביע י"ב חשוון תשנ"ז
☆☆☆

"אנשי חי"ף"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן י"ד
ב"ר נחמן י"ד
נלביע ז' שבט תשנ"ג
וזוגתו מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מ"ח י"ד
נלביע ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צבי מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלבמאן י"ד
ב"ר אברהם י"ד
נלביע ד' אלול תשנ"ט
וזוגתו מרת בריינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם י"ד
נלביע כ"ה תמוז תשנ"ט
☆☆☆

"אפריון נמשו' דר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל י"ד
בן ר' שניאור זלמן י"ד
נלביע ז' מנחם אב תשנ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ י"ד
ב"ר חוקי איתמר טובי י"ד
נלביע ז' כסלו תשנ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השנה"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ י"ד
ב"ר חוקי איתמר טובי י"ד
נלביע ז' כסלו תשנ"ה
☆☆☆